

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”ALLA SOCIONOMER ÄR MONSTER OCH VI VET INTE VAD VI SYSSLAR MED”

En kvalitativ intervjustudie om hur socialsekreterare inom barn- och unga upplever att de påverkas av medias porträttering om socialtjänsten

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp

Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits

Kandidatnivå

Hösttermin 2022

Författare: Amanda Gustafsson och Rebecca Damgaard

Handledare: Marcus Herz

Antal ord: 16 553

Sammanfattning

Titel: “*Alla socionomer är monster och vi vet inte vad vi sysslar med*” - En kvalitativ intervjustudie om hur socialsekreterare inom barn- och unga upplever att de påverkas av medias porträttering om socialtjänsten.

Författare: Amanda Gustafsson och Rebecca Damgaard

Studiens syfte är att undersöka dels hur socialsekreterare upplever medias porträttering av socialtjänsten och dels hur socialsekreterare upplever att socialtjänsten och yrkesutövningen påverkas av medias porträttering av socialtjänsten. Genom studien är förhoppningen att nå en ökad förståelse för hur socialsekreterare upplever att de påverkas av porträtteringen. I studien används kvalitativa metoder i form av intervjuer med fem socialsekreterare. Socialsekreterarna är verksamma myndighetsutövare inom fältet barn- och unga inom Sveriges socialtjänst. I intervjuerna undersöks socialsekreterarnas uppfattningar om hur socialtjänsten framställs i media och deras erfarenheter av att företräda en social myndighet som granskas i media. Vidare undersöker studien vilken inverkan som medias porträttering upplevs ha på socialsekreterarens yrkesutövning och socialtjänsten. Empirin från intervjuerna har analyserats via de teoretiska begreppen makt och skuldkultur. Maktbegreppet analyseras utifrån medias makt och maktförhållandet mellan klient och socialsekreterare. Vidare analyseras den insamlade empirin med hjälp av tidigare forskning inom området. Studiens resultat visade att socialsekreterare uppfattar att media porträtter socialtjänsten och socialsekreterare utifrån ett negativt perspektiv och att det finns en frånvaro av socialsekreterares perspektiv. Socialsekreterarnas uppfattning är att medias porträttering påverkar socialtjänsten genom att resultera i ett dåligt rykte, hot, våld och demonstrationer. Vidare upplevde socialsekreterare att medias porträttering påverkar klientarbetet i form av tillitsproblem och svårigheter att bygga allians med klienten.

Nyckelord: *media, massmedia, sociala medier, nyhetsrapportering, socialtjänsten, socialsekreterare, socialt arbete*

Innehållsförteckning

Förord	4
1. Inledning	5
<i>1.1 Problemformulering</i>	<i>7</i>
1.1.1 Studiens relevans för socialt arbete	7
<i>1.2 Syfte och frågeställningar</i>	<i>8</i>
<i>1.3 Kontextualisering och avgränsningar</i>	<i>8</i>
<i>1.4 Uppsatsens disposition</i>	<i>8</i>
2. Bakgrund	10
<i>2.1 Medielandskapet genom historien</i>	<i>10</i>
3. Tidigare forskning	12
<i>3.1 Medias porträttering av socialtjänsten</i>	<i>12</i>
<i>3.2 Socialsekreterarens relation till media</i>	<i>15</i>
<i>3.3 Påverkan på socialsekreteraren</i>	<i>16</i>
<i>3.4 Sammanfattning och diskussion av tidigare forskning</i>	<i>17</i>
4. Teoretiska utgångspunkter	19
4.1 Makt	19
4.1.1 Medias makt	19
4.1.2 Maktförhållande mellan klient och socialarbetare	20
4.2 Skuldkultur	21
4.3 Teoridiskussion	22
5. Metod	23
5.1 Val av forskningsdesign och metodologisk utgångspunkt	23
5.2 Urvalsprocess	23

5.3	<i>Insamling av empiri</i>	25
5.4	<i>Bearbetning av empirin</i>	27
5.5	<i>Analysmetod</i>	27
5.6	<i>Metoddiskussion</i>	29
5.7	<i>Forskningsetiska överväganden</i>	31
5.8	<i>Arbetsfördelning</i>	33
6.	Resultat och analys	34
6.1	<i>Socialsekreterarnas uppfattning av medias porträttering</i>	34
6.1.1	<i>Den negativa porträttering</i>	34
6.1.2	<i>Socialsekreterarens frånvaro i media</i>	36
6.2	<i>Medias påverkan på Socialtjänsten</i>	40
6.2.1	<i>Socialtjänstens rykte</i>	40
6.2.2	<i>Hot och demonstrationer mot socialkontor</i>	45
6.2.3	<i>Desinformationskampanjen</i>	47
6.3	<i>Medias påverkan på klientarbetet</i>	49
7.	Slutdiskussion	54
7.1	<i>Förslag till framtida forskning</i>	58
	Referenslista	59
	<i>Litteratur</i>	59
	<i>Webbkällor</i>	60
	<i>Lagrum</i>	63
	Bilagor	64
	<i>Bilaga 1. Informationsbrev</i>	64
	<i>Bilaga 2. Intervjuguide till socialsekreterare</i>	66

Förord

Vi vill börja med att tacka våra fem respondenter som deltog i studien. Tack vare er så var uppsatsen möjlig att genomföras!

Vidare vill vi tacka vår handledare Marcus för pepp och givande feedback som utvecklat oss. Tack!

1. Inledning

I media är nyhetsrapportering om socialtjänstens arbete med barn- och unga vanliga. Det kan exempelvis låta så här: *“Socialtjänsten hämtade Nils i skolan – farföräldrarna fick inte säga hej då”* (Sveriges Radio), *“Ivo granskar socialtjänsten i Trosa efter spädbarns död”* (SVT 2022) och *“Skyddsbedömning av barn i Piteå dröjde – nu görs en anmälan”* (SVT 2022). I artiklarna kritiseras socialtjänstens för deras utförda arbete med barn som är aktuella inom myndigheten. Medias porträttering av socialtjänsten visar tendenser på uppförstorade nyheter och ensidiga fall i samhällets debatter (Ayre, 2001, ss. 888–889). Ayre skriver att medierna letar fram händelser och omvandlar dessa till effektfulla nyheter. Detta för att storslagna nyheter får mer publicitet än de nyheter som inte är lika påverkande för den gemene mannen. Exempel på nyheter som väcker mindre engagemang kan vara positiv publicitet om socialtjänsten (ibid). Media bevakar i högre grad socialsekreterare som handlägger barnavårdsärenden än socialsekreterare på andra enheter. Ett exempel på detta är det fall inom socialtjänsten som kom att benämnas som *“lilla hjärtat”* i media. Fallet handlade om en flickas tragiska död vållad av sina biologiska föräldrar. Händelsen resulterade i att socialtjänsten blev hårt kritiserade och det rapporterades med hjälp av dramatiska löpsedlar. Socialtjänsten anklagades ha skuld i den tragiska händelsen och det uppmanades därför att införa mer omfattande granskningar av socialtjänsten och socialsekreterare (SvD, 2022).

En annan händelse som berör socialtjänsten i relation till media var då regeringskansliet under februari 2022 rapporterade att det bedrevs en kampanj riktad mot svenska myndigheter. Regeringen menade att detta var en desinformationskampanj, vilket de skrev i en artikel publicerad av socialdepartementet (Regeringskansliet 2022). Kampanjen startade i utländska sociala medier och hävdar att svenska myndigheter utför systematiska övergrepp och omhändertaganden mot muslimska barnfamiljer. I svensk media förekom det nyhetsrapportering i samband med kampanjen som kunde se ut enligt följande: *“Samirs rädsla – skickade barnen utomlands efter kampanj mot socialtjänsten”* (Sveriges Radio 2022), *“Föräldrarna och barnen upplever att de kidnappas”*

(Dagens ETC 2022) och “*Barn till invandrare tvångsomhändertars oftare av socialtjänsten*” (Sveriges Radio, 2021). I en intervju med förbundsordförande Heike Erkers från den fackliga organisationen Akademikerförbundet SSR varnas det för de konsekvenser som desinformationskampanjen kan medföra. Falsk informationsspridning riskerar att orsaka ett skadat förtroende bland allmänheten gentemot myndighetens verksamhet. Vidare nämns konsekvenser i form av en ökad hotbild mot socialsekreterare. De här konsekvenserna beskrivs kunna medföra att socialsekreterare upplever en oro för att råka illa ut och därför håller sig från att genomföra lämpliga insatser som exempelvis tvångsomhändertaganden (Socionomkarriär, 2022).

Andersson (2004, s. 29) beskriver en annan typ av oro hos socialsekreterare som handlar om relationen till media. Socialsekreterare har en rädsla inför att konfrontera media då känslan att bli missförstådd och förvrängd är stor, samt att de måste förhålla sig till lagstiftning, som sekretesslagstiftning, för att undvika tjänstefel (ibid). När en mediastorm skapas kring socialtjänsten kan inte socialsekreterare bemöta kritiken i full hast, eller prata om specifik klient eller fall. Detta då socialsekreterare förhåller sig till lagrum som exempelvis offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400). Detta leder till att journalister endast får tillgång till vissa perspektiv och åsikter. Lundström (2004, ss. 249–250) problematiserar de övervägande negativa nyheterna som handlade om socialtjänsten och socialsekreterare. Nyheterna kan leda till en så pass negativ bild att det kan påverka människors villighet att söka hjälp hos myndigheten (ibid). Den ökade informationsmängden som sker i samhället via allt mer tillgängliga medier, har gjort det både enklare och mer problematiskt att få konkret information över vad som sker i samhället (Hadenius m.fl., 2011, s. 52).

Lundälv och Moberg (2006, s. 11) lyfter fram den makt som media besitter. Under de senaste decennierna har massmedier getts större utrymme och makt att prägla samhällets syn på omvärlden (ibid). Media besitter en symbolisk typ av makt genom massmediernas förmåga att påverka omgivningens åsikter. Detta genom en förmedling av budskap och påståenden till allmänheten (Berglez & Nohrstedt, 2009, s. 20). Mediaflödet ökar ständigt till allt fler mediekanaler. Massmedia har tre grundläggande demokratiska huvuduppgifter med sina publikationer vilka är

att: granska, informera och kommentera. Vidare är uppgiften att kritiskt granska makthavare i samhället och vara opartiska i sina granskningar (Lundälv & Moberg, 2006, s. 20). Det är viktigt att socialtjänsten granskas i media för bland annat demokratins skull. Även för att nå ut till klienter och riskgrupper, samt för kompetenshöjande inom professionen. För att leva i ett demokratiskt samhälle behöver maktutövande instanser granskas, synliggöra deras arbetet till allmänheten och visa transparens i arbetet. Om socialtjänsten väljer att inte möta medierna riskerar negativa nyheter att vara de mest framträdande, vilket resulterar i att samhället betraktar organisationen som inkompetent (ibid, ss. 12-14)

1.1 Problemformulering

I föreliggande avsnitt beskrivs det hur socialtjänsten framställs i media, med betoning på socialsekreterare som arbetar med barn- och unga som målgrupp. Den tidigare forskningen inom ämnet undersöker främst hur media framställer socialtjänsten, men lyfter mer sällan fram hur socialsekreterare själva påverkas av den bild som media skildrar av socialtjänsten. Mot denna bakgrund anser vi att det finns kunskapsluckor i relation till hur socialsekreterare inom socialtjänstens professionella yrkesutövning uppfattar att medias rapportering påverkar deras yrke. Vi finner det även intressant att undersöka hur denna påverkan ser ut för de enskilda socialsekreterarna och socialtjänstens verksamhet. I studien vill vi erbjuda socialsekreterare en möjlighet till reflektion och en chans att lyfta deras röster om medias porträttering av socialtjänsten, samt hur påverkan ser ut. Detta vill vi göra genom socialsekreterarna får dela med sig av sina personliga tankar och berättelser om ämnet. Vi anser att detta bidrar till en ökad förståelse för hur socialsekreterare och socialtjänsten upplever sig påverkas av medias porträttering.

1.1.1 Studiens relevans för socialt arbete

Denna studie är relevant för socialt arbete genom att ämnet behandlar hur medias porträttering påverkar socialarbetare och socialtjänstens verksamhet. Vidare bearbetas desinformationskampanjen i studien och vilka eventuella konsekvenser detta kan medföra till socialt arbete och socialarbetare. Studien kan bidra till att belysa medias påverkansfaktorer gentemot socialt arbete och mot socialarbetare.

1.2 Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att undersöka hur socialsekreterare upplever att de påverkas av medias porträttering av socialtjänsten.

För att besvara studiens syfte utgår vi från följande frågeställningar:

- Vilka uppfattningar om socialtjänsten möter socialsekreterare i relation till media?
- Hur beskriver socialsekreterarna att socialtjänsten påverkas av medias porträttering?
- Hur upplever socialsekreterare att klientarbetet påverkas av medias porträttering?

1.3 Kontextualisering och avgränsningar

Studien är baserad på socialsekreterare som är yrkesverksamma inom socialtjänsten under perioden oktober-november 2022. Enheterna som socialsekreterarna arbetar på är inom fältet barn- och unga med en målgrupp under 18 år. Deras arbetsuppgifterna innefattar att ta emot orosanmälningar och ansökningar, genomföra utredningar, föreslå beslut samt följa upp barnavårdsärenden och placeringar. Att arbeta inom fältet barn och unga upplever vi skildras omfattande i media och skapar stora diskussioner i samhället. Ett exempel på detta är desinformationskampanjen som tog fart i början av år 2022.

1.4 Uppsatsens disposition

Studiens fortsatta disposition följs av sex kapitel. I nästkommande kapitel presenteras bakgrundsinformation innehållandes en historisk tillbakablick av medielandskapet och hur det sociala arbetet förhåller sig till den. I kapitel tre presenteras den tidigare forskningen som bedöms vara väsentlig inom ämnet. Kapitlet är tematiskt uppbyggd med fokus på hur socialtjänsten porträtterats i medier, vilken påverkan detta ger på yrkesutövningen och socialsekreterares uppfattning om medierapporteringen. I det fjärde kapitlet introduceras de teoretiska begreppet som är skuldkultur, medias makt och maktförhållandet mellan klient och socialsekreterare. I studiens femte kapitel argumenteras det för studiens metoder och urval som avslutas med en etisk reflektion och presentation

av arbetsfördelningen. Det sjätte kapitlet består av resultat och analys från studiens kvalitativa intervjuer som består av 5 antal socialsekreterare. Intervjuerna analyseras i en tematisk indelning och tar grund i de tidigare nämnda teorierna och tidigare forskning. I studiens sista kapitel diskuteras studiens resultat och en sammanfattning presenteras. Slutligen ges förslag på framtida forskning inom undersökningsområdet.

2. Bakgrund

2.1 Medielandskapet genom historien

De senaste decennierna har det skett snabba och grundläggande förändringar avseende massmedier (Hadenius & Weibull & Wadbring, 2011, s. 11). De medier som än idag dominerar nyhetshämtning är dagstidningar, radio och TV. Det sker dock det en stor skiftning i och med samhällets digitalisering. Det går att dra liknelser till hur utvecklande telefonföreningarna på slutet av 1800-talet var för massmedierna, till fascinationen på 1920-talets radioapparater, samt till utvecklingen för datorerna 70 år senare (ibid). Det är viktigt att tänka utifrån en historisk kontext för att kunna tolka och analysera det som sker i medierna idag (ibid, s. 12). Den första tryckta dagstidningen i Sverige utkom på 1600-talets början. Där uppdagades det hur politiskt och ekonomiskt viktigt denna informationskälla var, och att allmänheten faktiskt tog till sig texterna (ibid, s. 56). En annan stor revolutionerande informationskälla blev radion och televisionen under 1900-talet, då man även började skilja på journalistik och de undersökningar som berörde sociala problem (Blomberg & Kroll & Lundström & Swärd, 2004, s. 12). Sociala problem och journalistyrkets professionalisering skapade en segmentering av samhällets åtgärder och hur man handskas med problematiken (ibid). Dagens media förändras snabbt i och med internet och den framdrivande utvecklingen av IT och medier. Det har tidigare dragits feltolkningar och påståenden om den påverkan internet faktiskt har på allmänheten, samt hur den förhåller sig till massmedier. Internet reflekterar hela samhället, och genom sin existens utvecklar och förändrar samspelet mellan massmedier och samhällets olika instanser (Hadenius & Weibull & Wadbring, 2011, s. 118). Blomberg, Kroll, Lundström och Swärd (2004, s 12) förklarar vidare att den empirin som berör social problematik och journalistik förhåller sig till överensstämmande likheter om hur de söker upp, observerar, dokumenterar och rapporterar från deras respektive fält. Av denna anledning förhåller sig medielandskapet likt på sättet att de olika fälten intresserar sig för hur samhällliga uppdrag utförs och hur verkligheten förhåller sig till den (ibid, s. 13).

Idag sprids nyheter snabbt till följd av olika internetsidor och att människor kan samlas i olika aktuella frågor (Hadenius & Weibull & Wadbring, 2011, s. 422). Brevinge (2016) skriver i en artikel som är publicerad i tidningen Dagens Arena att det har gjorts en granskning i Facebook-grupper som inriktar sig på tvångsomhändertagande av barn. I grupperna blir socialsekreterare uthängda med bild, namn och det görs olika påståenden om dem. Socialsekreterarna blir beskrivna med ord som häxa, barnkidnappare och livsfarlig (ibid). Aftonbladet (2022) rapporterar i en artikel att socialsekreterare blir uthängda på olika forum som Facebook och utsatta för filmning och fotograferade av klienter. Vidare framgår det i artikeln att socialsekreterare undviker tillämpa lagstiftningen LVU på grund av oro och rädsla (TT, 2022). Sociala mediers möjligheter till att samla människor och massmediernas porträttering kan alltså skapa ensidiga skildringar mot det sociala arbetet. Den snabba spridningen av information i dagens samhälle kan försvåra för den enskilde att vara källkritisk och försvåra för yrkesutövare att dementera informationen.

3. Tidigare forskning

I följande avsnitt presenteras forskning angående relationen mellan media, socialtjänst och socialsekreterare. Detta ur en nationell och internationell kontext. Kapitlet är indelat i fyra rubriker i syfte att underlätta läsningen. Under avsnittets första rubrik ingår forskning som belyser hur socialtjänsten framställs i media, vilket följs av hur forskningens lägesbild på relationen mellan media och socialsekreterare utmålas. Fortsättningsvis presenteras forskning gällande medias påverkan på socialsekreteraren. Avsnittet avslutas med en diskussion och sammanfattning av föreliggande forskning.

Den inhämtade tidigare forskningen utgår från en blandning av böcker, antologier, och vetenskapliga artiklar. De utvalda källorna inom ämnet är till viss del andrahandskällor. Detta har vi gjort av två anledningar. Dels finns de angivna förstahandskällorna inte tillgängliga i de databaser som vi har till befogande, dels finns det begränsad forskning inom ämnesområdet.

Vi har använt oss av vetenskapliga artiklar som är peer reviewed. Artiklarna hittades genom databaserna ProQuest Social Sciences och GU supersök. Vi hade ingen specifik avgränsning i sökandet efter den tidigare forskningen. Detta dels eftersom det inte finns mycket svensk forskning kring studiens ämne, dels för att få en så bred internationell forskning som möjligt. Sökorden som användes i sökprocessen var: *“Social worker”*, *“Social services”*, *“Media coverage”*, *“Social work”*, *“News reporting media”* och *“Welfare Services”*.

3.1 Medias porträttering av socialtjänsten

Under de senaste decennierna har intresset kring mediernas granskning av social problematik och socialt arbete ökat (Blomberg & Kroll & Lundström & Swärd, 2004, s. 15). Den tidigare forskningen kring ämnesområdet är någorlunda utforskat och forskningen har inte sträckt sig särskilt långt. Samhällsproblem och rapportering om socialtjänstens syns oftast i olika medier, men endast med en begränsad vinkel då socialsekreterarnas röst vanligtvis inte ges utrymme i media (ibid).

I Zugazaga m.fl. studie (2006, s. 622) skriver de om forskning gjord i Storbritannien av sociologen Franklin. I Franklins studie avhandlas medias makt och den demoraliseringen som sker gentemot socialarbetare som får konstant kritik samt blir missförstådda i media. I undersökning bestående av cirka 3000 enkäter riktade mot socialarbetare i Storbritannien, blev majoriteten av svaren att yrkesmoralen tog skada av medias rapportering av socialt arbete (ibid). Vidare förmodade en fjärdedel av de respondenter som besvarade enkäterna att rekryteringen till socialt arbete skulle minska rejält i Storbritannien på grund av massmedias rapportering. I en annan undersökning av Franklin så studerades ungefär 2000 nyhetsartiklar riktade mot socialt arbete och socialarbetare i Storbritannien. Av dessa nyhetsartiklar var ungefär hälften negativt porträtterade. Vidare redogör Zugazaga m.fl. för forskarna Davenport och Davenports undersökning gjord i USA år 1997. Deras undersökning utgick från nio olika nyhetstidningar under sex månader, för att kunna analysera hur ofta socialarbetare och socialt arbete porträtterades i massmedia. I studien framkom det att både socialarbetare och socialt arbete omnämns strax över hundra gånger och att lite över en fjärdedel visade på positiva bemärkelser. Socialarbetare ansågs göra ett bra jobb och sågs som experter till sitt yrke (ibid, ss. 624–625).

Forskarna Reid och Misener (2001s, 194) hävdar i sin studie att Davenport och Davenports studieresultat saknar en noggrann kodning av den insamlade empirin. Detta då många undersökningar påtalar att resultatet inte kan generaliseras över olika länder. I Reid och Miseners studie om det sociala arbetets porträttering i tidningar som gavs ut i Storbritannien och USA, konstaterades olika bilder. I tidningsartiklarna från USA porträtterades socialt arbete som något positivt, jämfört med artiklarna från Storbritannien där socialt arbete skildrades som negativt. Författarnas resultat visade att omkring en fjärdedel av huvudrubrikerna i Storbritannien var negativt skrivna. I både USA och Storbritannien konstaterades det att artiklarna som behandlade barn och unga var mer negativa jämfört med andra områden inom socialt arbete (ibid, s. 196).

Lundström (2004, s. 223) skriver att socialarbetares uppfattning är att media rapporterar negativt om socialt arbete. Vidare beskriver Lundström att tidningars rapportering om barnavårdsärenden mest förekommande framställs med kraftfulla rubriker. Om socialsekreterare beskrivs som att de missköter sitt yrke och agerar fel som kan det i tragiska fall leda till ett barns död (ibid). Vidare belyser Lundström tillsammans med Andersson att de genomförde en studie där de analyserade nyhetsartiklar angående två specifika barnavårdsärenden som det har diskuterats mycket om i massmedierna. Syftet med studien var att analysera och få en bild av den vardagliga massmediernas framställning av socialt arbete med barn och unga. Det första barnavårdsärendet som Lundström och Andersson använde i sin studie var om den lilla pojken som blev dödad av sin styvpappa och mamma efter en tids misshandel. Socialtjänsten hade fått vetskap om att det fanns en orosanmälan gällande barnmisshandel, och media rapporterade kritiskt om socialtjänsten. Detta då det existerade orosanmälningar som missades att aktualiseras hos myndigheten. Av uppgifter framkom det att familjen hann flytta till annan svensk kommun innan en utredning hann inleda. Medierna namngav detta fall som "child abuse horror story" och hade som utgångspunkt att försöka undersöka frågor rörande vad som kunde gjorts bättre i ärendet. Socialtjänsten och socialsekreterarna porträtterades som oskickliga yrkesutövare, inkompetenta i sina bedömningar och som brottslingarna i ärendet. Mediernas grundläggande porträttering i ärendet var att socialsekreterarna har missförstått vad som krävdes i ärendet med den lilla pojken, att de inte hade omdömet att se vilken kritisk situation pojken befann sig i (ibid, ss. 241–244).

Det andra ärendet i Lundström och Anderssons (2004, s. 244) studie handlar om den lilla flickan som miste livet på grund av misshandel orsakad av bonuspappan. Från början rapporterades det om att socialtjänsten omhändertog ett litet barn på grund av misshandel i hemmet. Sedan började det rapporteras om att läkaren inte kunde fastslå om skadorna på den lilla flickan berodde på misshandel eller från en olycka i hemmet. Efter denna rapportering ändrades jargongen i media och socialtjänsten beskrevs som en maktmissbrukande myndighet som brukade sin makt genom att ta ett barn från en skötsam familj. Den lilla flickan fick efter ett par veckors vistelse på sjukhuset komma tillbaka till sin familj och blev efter det

misshandlad till döds. Det rapporterades angående att socialtjänsten inte har genomfört tillräckliga insatser för barnets situation och att de ifrågasattes om myndigheten kan hantera barnavårdsbedömningar. Sammanfattningsvis gällande den lilla flickans tragiska händelse porträtterades socialtjänsten först som en maktmissbrukande myndighet, för att sedan framställas som att vara för oaktsamma i sin bedömning (ibid, ss. 244–246).

3.2 Socialsekreterarens relation till media

I Ayre's (2001, s. 989) forskning som är baserad på studier gjorda i Storbritannien visar resultatet att socialarbetare behöver adaptera ett nytt förhållningssätt till massmedier. Relationen mellan massmedier, socialarbetare och verksamheter inom socialt arbete behöver bli bättre för att kunna skapa en förstående relation till varandra. Ayre förklarar att yrkesutövare inom socialt arbete behöver utveckla förhållningssätt för att komma ifrån den undvikande mediastrategin som idag existerar inom yrkesfältet. Samhällets syn på socialarbetare och socialt arbete förändras inte bara för att medierna och yrkesfältet får en bättre relation till varandra, men kan ge överensstämmande skildringar av det sociala arbetet. På sikt skulle samhällets kunna få en positiv uppfattning gentemot det sociala arbetet genom en förbättrad relation till massmedierna. Ayre jämför socialtjänsten med polismyndigheten i Storbritannien, vilket visar att polisen i Storbritannien fått en överlag bättre rapportering om sig som myndighet. Detta genom att de har förstått vad medier efterfrågar och vad målet med rapporteringarna är (ibid).

I Towers (2000, s. 575) studie skriver författaren att socialarbetare själva bär ansvaret att demaskera myter och desinformation gällande socialtjänsten. Towers skriver att det är upp till socialarbetarna att arbeta med deras missnöjdhet kring hur de framställs i medierna. Towers menar på att yrkesutövarna måste hitta individer utanför deras yrkesområde som kan validera deras påståenden. Detta för att skapa en rättvis bild av socialt arbete (ibid). Towers skriver att socialarbetare behöver lära sig mer om medier och bli mer involverade i processen. Winston-Le Croy och Stinson (2004, s. 174) utvecklar Towers resultat med att tillägga att det sociala arbetet försvåras för yrkesutövaren om den gemena mannen är förvirrad och negativt inställd mot socialt arbete (ibid).

3.3 Påverkan på socialsekreteraren

I Brunnbergs (2001, ss. 31–35) studie undersöker författaren vilken påverkan medierapporteringen genererat inom socialtjänstens profession. Detta görs med avgränsning till den svenska och engelska socialtjänsten. Studiens insamlade material består av intervjuer och enkäter som socialsekreterare som arbetar inom fältet barn- och unga har besvarat. Intervjuerna är baserade på 11 intervjuer på socialsekreterare från Sverige och 13 socialsekreterare från England. Enkätens respondenter består av 90 svenska och engelska socialsekreterare. Författaren definierar syfte med studien var att skildra situationer då media påverkar socialsekreterares arbete, samt hur socialtjänstens sociala status påverkas (ibid). I studien presenteras socialsekreterares beskrivningar av hur media påverkar deras arbete inom den svenska socialtjänsten. Socialsekreterarna uppgav att publiciteten ger en effekt på yrkets status, socialtjänstens riktlinjer och socialsekreterares arbetsuppgifter (ibid, ss. 39–40). I ärenden då barn råkar illa ut inom socialtjänstens verksamhet tenderar fallet att bli publicerat i media. Detta orsakar det fenomen som författaren benämner som en krisreaktion (ibid, s. 31). Författarens analys är att krisen som uppstår inom socialtjänstens verksamhet kan härledas till samhällets reaktioner på myndighetsutövarens olämpliga användning av makt. Socialtjänsten beskrivs som den part som besitter makt och ska värna om barnet. Barnet betraktas som den part som ska bli beskyddad. Detta maktmissbruk uppstår då den professionella misslyckas med att beskydda barnet trots att det omfattas av arbetsuppgifterna. Detta fenomen beskrivs vara det som triggar igång en kris inom verksamheten (ibid, ss. 41–42).

Winston-Le Croy och Stinson (2004, s. 164) undersöker i sin forskning om socialarbetares åsikter och kunskaper i yrkeslivet, och om media påverkar synen på arbetet. Författarna skriver att socialarbetare har i flera decennier haft en oro hur deras yrke porträtteras i media och vilka konsekvenser det leder till (ibid). Vidare hävdar författarna att en medias avsaknande positiva porträttering av socialt arbete utgör en av anledningarna till den konstanta kritiska granskningen som bedrivs (ibid, s. 173). Det ovannämnda resonemanget är något Zugazaga m.fl. (2006, s. 622) likaså kommer fram till i deras genomförde studie. Zugazaga

m.fl. förklarar att den konstanta kritiska granskningen leder till att det bildas ett negativt synsätt på socialt arbete bland allmänheten. Rekryterare inom socialt arbete menar på att de sett en nedgång av de som söker arbete inom området, och menar på att det beror på medias rapportering (ibid).

I Thomilson och Blomes (2012, s. 247) studie framgår det att media är under påfrestningar av både rivaliteten, deadlines och tidspress. Vidare skriver författarna att barnavårdsärenden är av särskilt intresse för samhället. Vid tragiska fall, exempelvis där barn mist livet, skapas en hård konkurrens bland journalister att rapportera om ärendet för samhället. Journalisterna vill utmåla vem som bär skulden i ärendet, något som mest förekommande resulterar i rapportering om socialtjänstens okunnighet. Då media rapporterar snabbt och ger ut nyheter under tidspress, skapas ännu en stress för socialtjänsten. Vidare förklarar författarna att då ett missöde sker i ett barnavårdsärende, så är även socialtjänsten under tidspress från sin egna organisation för att utreda om lagar och riktlinjer har följts. Detta sker samtidigt som socialarbetaren har som uppdrag att hinna med sina vanliga arbetsuppgifter. På grund av medias snabba publiceringar behöver socialarbetarna hantera både känslorna som offentligheten förmedlar och sina egna känslor som de bär mer sig från det tragiska ärendet. Pressen från massmedierna och allmänheten, samt rädslan att missat något i ärendet och kan bli arbetslösa, är situationer som en socialarbetare bearbetar under svåra ärenden (ibid, ss. 247–249).

3.4 Sammanfattning och diskussion av tidigare forskning

Den svenska forskningen vi använde oss av var studier gjorda av Brunnberg (2001) och Blomberg, Lundström och Andersson (2004). Vi anser att det sociala arbetets utgångspunkt och socialarbetares reflektioner samt erfarenheter, är likartade genom att arbetet berör människor som är i behov av stöd. Bristen på forskningen inom ämnesområdet är likaså något som Blomberg & Kroll & Lundström & Swärd (2004) hänvisar till då författarna nämner att det behövs mer forskning i ämnet överlag. En del av forskningen skiljer sig från vårt syfte med studien genom att mer behandla statistik i USA och Storbritannien om hur media framställer socialt arbete, såsom Reid och Misener (2001) gör i sin forskning.

Utifrån den kunskapslucka vi anser finns inom forskningsområdet som berör den tidigare forskningen, ger studierna ett brett perspektiv på ämnet och belyser problematiken i medias porträttering av socialarbetare och det sociala arbetet.

4. Teoretiska utgångspunkter

I följande avsnittet presenteras studiens teoretiska utgångspunkter och teoretiska begrepp. Vi har valt att utgå från begreppet *makt* med inriktning på *medias makt* och *maktförhållandet mellan klient och socialarbetare*. Vidare används begreppet *skuldkultur* för att belysa den skuldbeläggning som förekommer inom människobehandlande organisationer. Dessa teoretiska begrepp appliceras eftersom vi ser ett mönster i respondenternas svar och reflektioner som vi anser knyter an till begreppen.

4.1 Makt

Makt är ett svårdefinierat begrepp och kan ha flera tolkningar och riktningar. Giddens och Sutton (2014, s.640) skriver att sociologen Weber har formulerat en allmän definition av begreppet makt. Definitionen innebär att en person eller en grupp människor driver igenom en vilja fastän andra som är med i gruppen är emot det som bestäms. En annan viktig filosof som definierade begreppet makt var Foucault. Foucaults definition innefattar att makt finns på olika nivåer i sociala interaktioner. I samhället finns det fasta roller och identiteter som tillskrivs människor. Exempelvis är socialarbetares kunskap ett maktanspråk i sammanhang som berör socialtjänsten. Trots att det förekommer olika definitioner så återfinns ofta en intuitiv känsla hos allmänheten angående innebörden av begreppet makt (ibid). Oftast tolkas begreppet med påverkan, styrning och möjligheten att ta beslut (Gustavsson & Hellgren, 1983, s. 3). Utifrån dessa tolkningar av makt har vi valt att applicera begreppet makt utifrån perspektiven medias makt och maktförhållandet mellan klient och socialsekreterare. Medias makt anser vi relevant eftersom medier har en stor påverkansfaktor på samhället genom det som rapporteras och skildras. Vi anser att maktförhållandet mellan klient och socialsekreterare är en intressant relation att belysa då denna beskriver relationen mellan klient och socialsekreterare utifrån ett maktperspektiv.

4.1.1 Medias makt

Medierna påverkar människors medvetande genom att förmedla att världen uppfattas på ett visst sätt. Detta genom att påverka vad människor lär sig, känner,

ser, rör eller minns. Denna påverkan leder till att människor därmed blir beroende av att följa massmediernas rapporteringar (McCombs, 2006, s. 7). Massmedias effekter på allmänheten har varierat under årtionden, och McCombs delar in dessa tidsperioder som "allsmäktiga massmedier", "maktlösa massmedier" och "mäktiga massmedier". Perioden "mäktiga massmedier" kan tillämpas till dagens syn på medier. Idag har media makten att skildra och publicera påståenden, fakta och åsikter som skapas i ett samhälle. Massmedia har makten över allmänheten genom att de bestämmer vad som publiceras eller inte. Vidare skriver författaren att nyheter och frågor som medierna uppmärksammar tenderar att bli betydande samhällsfrågor. Tidigare forskning pekar på att det som sällan skildras i media har allmänheten sett som oviktigt, och McCombs uppger därav att medias makt är omfattande. Massmedia utövar inte bara makt genom att rapportera om nyheter, utan även att deras makt påverkar människors uppfattningar om frågor och nyheter (ibid, ss. 10–11). Massmediers granskning av socialt arbete är huvudsakligen för att skapa insyn i myndigheten för allmänheten (Lundälv & Moberg, 2006, s. 12). Då misstag och felbedömningar uppdagas tenderar massmedia att bestämma vilken sida som porträtteras som god respektive ond. Det är vanligen den felbehandlade familjen eller enskilde individen som visas med sympati, medan organisationen får ta emot den kritiska granskningen (ibid, ss. 23–24). Strömbäck (2000, ss. 252–253) skriver att massmedier har två olika "maktansikten". Det första "maktansiktet" syftar i huvudsak till den makt som utövas på en politisk aktörs- och informell nivå. Inom denna är målet att påverka beslutsfattandet och agera tvingande i sin maktposition. Maktens andra ansikte syftar till en makt över dagordningen. Med detta menas mediernas makt att bestämma vilka frågor som ska lyftas. Denna typ av makt är dock i ständiga diskussioner med allmänheten och andra aktörer. Eftersom det i slutändan inte är medierna som sitter på beslutsfattandet, utan de som kan sätta tryck mot organisationer samt individer.

4.1.2 Maktförhållande mellan klient och socialarbetare

Skau (2018, s. 29) menar att det existerar ett maktförhållande mellan professionell och klient. Klienter besitter viss makt utifrån det som är inskrivet i lagen gällande folkets rättigheter, vilket återfinns i exempelvis socialtjänstlagen. Trots detta existerar det en bristande jämlikhet i maktförhållandet med hänsyn till att

socialarbetaren besitter en högre maktposition är klienten. (ibid, s. 58). Den professionellas makt kan försvåra för klientens situation. Detta då det föreligger en risk att utsättas för maktmissbruk på grund av en ojämn maktfördelning (ibid, s. 29). Vidare påverkas klientens grad av makt av dennes kunskapsbas om sina rättigheter. Desto mer kunskap den enskilde har ju mer makt innehar denne (ibid, s. 58). Den professionellas makt är grundad i föreställningar inom områden som ekonomi, juridik, kultur och ideologi. En socialsekreterare arbetar utifrån statens lagrum och tar grund i denna makt när de utför tvingade ingripanden. Ett exempel på detta är när barn blir tvångsomhändertagna (ibid, ss, 56–57).

Skau (2018, s. 73) har skapat en modell som kan användas för att illustrera maktrelationen mellan klienter och professionella hjälpare. Modellen redovisas i ett axelsystem som visar en uppdelning av fyra kategorier som är benämnda enligt alfabetets bokstäver, A, B, C och D. I de två första kategorierna (A & B) beskrivs den professionella socialarbetaren besitta mycket makt som innefattar ett ojämnt maktförhållande i förhållande till klienten. I den första kategorin (A) har den professionella hög grad makt och erbjuder liten grad av hjälp till klienten, detta sker vid exempelvis misslyckade tvångsomhändertaganden. Den andra kategorin (B) syftar till att professionella likaså har en hög grad makt, men istället erbjuder en hög grad hjälp. Ett exempel på detta är lyckade fall av tvångsomhändertaganden av barn. I modellens tredje och fjärde kategori (C & D) anses maktförhållandet vara mer jämnfördelad mellan parterna och den professionella innehar endast en liten mängd makt över klienten. I den tredje kategorin (C) anses den yrkesverksamma socialarbetaren besitta liten grad makt över klienten genom att tillhandahålla en liten grad av hjälp till denne. Ett exempel på denna typ av arbetsuppgifter är fältarbete som innefattar minimalt ingripande. Slutligen i den fjärde (D) och sista kategorin har den professionella lite makt men erbjuder mycket stöd. Denna form ses vid exempelvis samtalsbehandling (ibid, ss. 73–74).

4.2 Skuldkultur

Locke (2009, s. 576) definierar skuldkultur som en växande diskurs om skuldbeläggning som mestadels används inom organisationer som är märkta av

skuld och stämplade som syndabockar. Vidare förklarar Locke att det i dagens samhälle är återkommande fenomen att utpeka organisationer eller individer som ansvariga för upplevd social problematik (ibid).

Munro (2010, s. 1142) lyfter fram att en skuldkultur utgörs av flertal omständigheter. En omständighet som leder till att skuldkulturen uppstår är då det sker en skuldbeläggning av de aktörer som är mest närbeläget placerade till ett aktuellt problem. Fenomenet sker eftersom dessa aktörerna utgör de mest uppenbara aktörerna att urskilja och skuldbelägga i situationen. Detta händer eftersom att skuldbelägga någon annan genererar avstånd från den skuld som man bär på. Avståndet från sin personliga skuld och att distansen från problematiken innebär att den enskilde kan avslå sig ansvaret (ibid). En annan bidragande anledning är i situationer då ett fall blir känt för allmänheten. Då har människor en benägenhet att skapa påståenden och överskatta om vad som kunde gjorts annorlunda för att få ett annat utfall i situationen. En tredje omständigheten beskrivs vara enkelheten att skuldbelägga en individ än en stor organisation (ibid, s. 1143). Locke (2009, s. 579) skriver att den ovannämnda diskursen är välbekant inom socialt arbete för att försöka hitta lösningar som svarar på frågor som exempelvis "varför jag?" eller "varför har vissa människor har olika sociala problem?".

4.3 Teoridiskussion

De teoretiska utgångspunkterna i vår studie har använts för att analysera den insamlade empirin. Makt är som skrivet ovan ett stort begrepp och kopplas ofta samman med påverkan, styrning och möjligheten att ta beslut. Det finns även skuldbeläggningar och roller som pekar ut om vem som gjort rätt eller fel. Skuldkultur kan betraktas som en form av makt genom att samhället skapar en norm som allmänheten bör följa. Detta är något som görs genom att utpeka organisationer eller individer som ansvariga för upplevd social problematik. Vi anser att vår studie kan kopplas till makt och den skuldkultur som finns i ämnet.

5. Metod

I avsnittet presenteras studiens urval i form av intervjupersoner som utgörs av fem socialsekreterare. Därefter redogör vi för materialinsamlingen och bearbetningen av intervjuerna, samt belyser hur detta har genomförts. Fortsättningsvis följs detta en av en metoddiskussion och en etisk diskussion. Till sist redovisas arbetsfördelningen mellan oss skribenter.

5.1 Val av forskningsdesign och metodologisk utgångspunkt

Studien utgår från en kvalitativ undersökningsmetod som metodologisk utgångspunkt. Metoden är användbar för att utveckla en djupare förståelse och generera ny kompetens inom ett undersökningsområde (Jacobsen, 2012, s. 26). Kvalitativa intervjuer belyser den subjektiva aspekten genom att insamla personliga uppfattningar och erfarenheter inom ett visst område (Bryman, 2018, s. 561). Vår studie är inriktad på att nå en djupare förståelse utifrån socialsekreterarens perspektiv och upplevelser. Mot denna bakgrund anser vi metoden som passande att tillämpa. I studien använder vi den kvalitativa metoden med avsikt att besvara studiens frågeställningar genom att genomföra intervjuer som tillvägagångssätt för materialinsamling. Studiens intervjuer baseras på fem socialsekreterare. I intervjuerna undersöker vi deras personliga upplevelser relaterat till medias porträttering av socialtjänsten, samt hur detta påverkar socialsekreterarna.

5.2 Urvalsprocess

Ett mindre antal informanter möjliggör för en djupare analys av en studiers intervjuer (Jacobsen, 2012, s. 61). Detta är en anledning till att vi valt att genomföra intervjuer med fem respondenter. Vi anser att detta var en rimlig mängd respondenter för att uppnå en variation av svar och samtidigt ha tillräckligt med tid för att uppnå en djupgående analys.

Urvalsprocessen är baserad på ett kriteriestyrt urval. Bryman (2018 s. 497) beskriver att denna urvalsform innefattar kriterier vid val av respondenter i en studie. Ett kriterium för att bli utvald som respondent innefattade att man var en

nuvarande verksam och anställd socialsekreterare inom socialtjänsten. Ett annat kriterium var att målgruppen som socialsekreterarna arbetar med är barn under 18 år. Detta eftersom vi avgränsat studien till att undersöka socialsekreterare som arbetar med barn- och unga som målgrupp. I rekryteringen av respondenter efterfrågades inget krav på att socialsekreterarna behövde ha en viss längd av yrkeserfarenhet, vilket innebär att urvalet av respondenter varierar från socialsekreterare med både kortvarig och långvarig yrkeserfarenhet. Ovanstående var ett medvetet agerande för att uppnå ett varierat urval av respondenter inom målgruppen i undersökning. Vi anser att socialsekreterare med mindre yrkeserfarenhet kan besitta information som är betydelsefull eftersom de är nyrekryterade till yrket och kan ha en unik upplevelse som skiljer sig från de erfarna. Vidare fanns det inget krav på att socialsekreterarna behövde arbeta inom ett visst geografiskt område. Detta resulterade i att studiens respondenter arbetar i olika kommuner.

Vidare innefattar urvalsprocessen ett självurval. Jacobsen (2012, ss. 227–228) uppger att ett självurval innebär att intervjupersonen frivilligt anmäler sitt deltagande till studien. Rekryteringen av studiens respondenter började med att vi annonserade efter informanter via internet. Vi publicerade flertal annonser som innehöll information om vår studie i olika Facebookgrupper med socionomer som målgrupp. Utannonseringen av studien på internet genererade slutligen ett deltagarantal på 3 antal respondenter. Vi tillämpade ytterligare en metod som innebär att vi kontaktade ett flertal socialsekreterare som var anställda på olika enheter för barn- och unga i socialtjänsten i Sverige. Detta genererade ett deltagarantal på 2 respondenter. De socialsekreterarna vi kontaktade bifogade sedan vårt informationsbrev till socialsekreterare till socialsekreterare som ingick i deras arbetsgrupper.

Sammanfattningsvis baseras studien på intervjuer med 5 antal respondenter. Respondenterna har yrkestiteln socialsekreterare och arbetar med myndighetsutövning inom fältet barn- och unga på socialtjänsten. Socialsekreterarna är yrkesverksamma inom olika enheter som utgörs av mottagningsenhet, utredningsenhet och placeringsenhet.

5.3 Insamling av empiri

Respondenterna fick möjligheten att välja mötesplats och datum för intervjuers genomförande. Tillfällena bestämdes via mailkontakt och intervjuerna genomfördes en respondent åt gången. Samtliga respondenter föredrog att genomföra intervjuerna på Zoom, vilken är en plattform för digitala möten. En nackdel med att genomföra intervjuer via video är svårigheten att notera respondenternas ansiktsuttryck och kroppsspråk. Vi uppfattade att detta kan försvåra för oss att uppmärksamma om någon intervjufråga behövdes förtydligas eller utläsa när respondenterna svarat klart på en fråga. För att undvika detta inledde vi intervjuerna med en muntlig genomgång av informationsbrevet (se bilaga 1) som de tidigare fått. Vi tillförsäkrade oss att vi fått in samtycke och att respondenterna förstått innehållet i informationsbrevet. Under intervjuernas genomförde stämde vi kontinuerligt av med respektive respondent att de förstått frågorna. Vi frågade även om det fanns några frågetecken kring intervjun. Något som kan betraktas som en fördel med Zoom är att det skapar en flexibilitet för respondenterna. Detta anser vi underlättade insamlingen av materialet till studien. Intervjuernas längd varierande och tog mellan 30–60 minuter.

Innan intervjuernas genomförde delade vi upp frågorna i olika teman. Vi fördelade dessa teman mellan oss intervjuare för att under genomförandet av intervjuerna fokusera på våra tilldelade teman. Vi ställde frågorna så det blev en jämn fördelning av att intervjua respondenterna. Genomförandet av intervjuerna skedde gemensamt mellan oss författare. Detta för att hitta stöd hos varandra och optimera insamlingen av materialet.

En intervjuguide (bilaga 2) användes under intervjuernas genomförande och bestod av olika teman. Vi förhöll oss till öppna frågor för att få ut så mycket som möjligt av det material som respondenternas svar genererade i. Bryman (2018, s. 315) förklarar att öppna frågor är ett sätt att intervjua respondenter för att de ska kunna svara på frågor med sina egna ord. En av fördelarna med att använda öppna frågor är möjliggörandet för respondenten att ge oförutsedda svar och reaktioner som forskaren kanske inte tänkt sig. En annan fördel är att frågorna inte leder respondenten till att reflektera till en viss riktning (ibid). Nackdelen med att

använda sig av öppna frågor är delvis att svaren måste kodalas och att det kräver mer av intervjupersonerna (ibid, s. 316). Inför våra intervjuer reflekterade vi över fördelarna och nackdelarna med öppna frågor. Vi landade i att användningen av öppna frågor är passande för vårt ämne och undersökningen. Under intervjuerna fick respondenterna delvis styra samtalet och vi fokuserade på de teman respondenterna lyfte fram självmant.

Materialet från intervjuerna spelades in för att inte missa viktiga detaljer från respondenterna. Bryman (2018, s. 566) menar att det är bra att spela in kvalitativa intervjuer för att kunna genomföra en detaljerad analys och för att kunna behålla koncentrationen i vad respondenten säger under intervjun. Mot denna bakgrund valde vi att röstinspela varje enskild intervju. Detta gjorde vi för att inte behöva koncentrera sig på att skriva ner exakt allt respondenten sagt i en intervju. Detta för att kunna fokusera på respondentens svar och uppmärksamma teman som intervjupersonen lyfte fram.

De tillfällen som respondenterna behövde hjälp att förstå frågorna, ställde vi följdfrågor och förtydligade frågor. Bryman (2018, s. 566) lyfter fram att en utmaning med att använda följdfrågor är att detta kan innebära att intervjuaren kan påverka respondentens svar. I ett försök att minska vår påverkan, i den mån det var möjligt, använde vi oss av uppföljningsfrågor eller sonderingsfrågor. Detta gjorde vi enbart i situationer då vi inte förstätt respondentens resonemang eller behövde komplettera svaret med ytterligare information. Efter den första genomförda intervjun så granskade vi intervjuguiden och förde en diskussion mellan oss författarna om frågorna behövdes utvecklas eller ändras. Vi ansåg att det insamlade materialet var relevant och tillräckligt täckande för uppsatsens ämne. Intervjun var semistrukturerad och förhöll sig till vissa specifika teman som vi ville beröra. Bryman skriver att en semistrukturerad intervju ska rikta sig mot respondenten och är bra att använda i mer djupintervjuer (ibid, s. 563). En semistrukturerad intervju är en form av metod som lämpar sig väl i forskning som undersöker uppfattningar och ståndpunkter (ibid). Vi vill undersöka respondentens tankar, emotioner och personliga reflektioner. Vi anser det därför vara av stor vikt att intervjupersonerna uppfattar och tolkar det som de själva

upplever viktigt. Därav anser vi att semistrukturerade intervjuer var passande för vårt syfte.

5.4 Bearbetning av empirin

Det utfördes röstinspelningar av samtliga intervjuer under intervjuernas genomförande. Detta anser vi vara fördel eftersom det annars kan föreligga en risk vi missar eller missuppfattat information. Ytterligare en fördel som vi ser med röstinspelning är att vi som intervjuare inte behöver föra anteckningar under intervjun. Intervjuerna har transkriberats genom att vi ordagrant har textat vad som sägs under varje enskild intervjun. Bryman (2018, ss, 577–578) uppger att en nackdel med transkribering är tidsaspekten och förklarar att det tar flertal timmar att behandla varje intervju. Mot denna bakgrund prioriterade vi därför att omedelbart påbörja transkribering för att uppnå en god struktur i bearbetningen av materialet. Detta ansåg vi hjälpte oss att förhålla oss till studiens tidsram.

I transkriberingen gjordes en uppdelning av materialet mellan oss skribenter som innebar att vi transkriberade hälften av det insamlade materialet. I samtliga citat som inkluderas i studiens resultat- och analysdel har vi avlägsnat respondenternas utfyllnadsord, exempel på sådana ord är “eh”, “liksom” och “typ”. Syftet med att avlägsna utfyllnadsorden är att citaten ska vara lättlästa för läsaren. Utfyllnadsord är dock bortredigerade med noggrann eftertänksamhet. Detta för att inte ändra på materialets innehåll eller ta bort relevant information. I några citat har vi exkluderat en del av citatet som vi anser irrelevanta för studien. För att markera detta för läsaren används tecknen “[...]” och “(...)”. I respondenternas berättelser som innehåller information som är specifik och går att härleda till respondenten har vi valt att anonymisera igenkänningsfaktorer så som städer, platser och namn.

5.5 Analysmetod

I transkriberingen identifierade vi återkommande teman för att uppnå en övergripande uppfattning om teorier som kan vara möjliga att appliceras på vår insamlade empiri. Då transkriptionerna var slutförda gick vi vidare till att analysera materialet genom att använda oss av en tematisk analysmetod med en öppen kodning.

En tematisk analys fokuserar på det konkreta som intervjupersonerna uttalar och frångår på vilket sätt som dessa uttalar sig (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 173). Vi hade ett stort fokus på respondenternas personliga åsikter, reflektioner och känslor, varpå vi utformade frågor utifrån denna aspekt. Det insamlade materialet bearbetades flertal gånger för att finna relevanta teman och minimera risken att missa något värdefullt för vår studie. I bearbetningen markerade väsentlig information. Detta tillvägagångssätt gjorde det möjligt att utmärka förekommande uttryck och reflektioner från respondenternas svar. För att få en struktur på de utmärkta teman så angav vi dessa med olika namn i transkriberingen. Vi markerade i färg vilken del som tillhörde olika teman. Vidare har vi haft som utgångspunkt att försäkra oss om att sammanhanget citatet befinner sig i inte går förlorad i det som respondenten framför. Detta förhållningssätt kan innebära att vi, i den mån som är möjligt, undviker att förlora det som respondenten syftar till. Bryman (2018, s. 701) skriver att det är av stor vikt att inte tappa bort det intervjupersonen syftar till och att man bör låta citatet hänga samman med den kontexten den är tagen ur.

En öppen kodning är en process som handlar om att identifiera, jämföra och bryta ner insamlat material. Därefter ska materialet grupperas och uppdelas (Bryman, 2018, s. 689). Denna typ av kodning är väldigt detaljfokuserad och där fokus bör ligga på att generera så många kodningar som möjligt. Detta för att kunna rama in de identifierade kodningar av det insamlade materialet (ibid, s. 691). Vi började processen med att koda samtliga transkriberingar. Vi fokuserade under kodningen på att få ut ett så rättfärdigt och nyanserat material som möjligt. Detta gjorde vi genom att granska det kodade materialet vid flertal tillfällen, vilket vi gjorde för att inte missa någon viktig kategori utifrån studiens syfte och frågeställningar. Efter bearbetning av kodningen identifierade vi kategorier och teman.

De teman vi identifierat var “den negativa porträtteringen”, “Socialsekreterarens frånvaro i media”, “socialtjänstens rykte”, “Hot och demonstrationer mot socialkontor”, “Desinformationskampanjen” och “Klientarbetet”. Dessa teman

användes för att strukturera resultatet. Bryman (2018, s. 707) skriver att det är av stor vikt att forskarna är bekanta med resultatet för den tematiska analysmetoden. Därav läste vi igenom materialet många gånger för att bli bekanta med det. De identifierade teman ovan möjliggjorde att vi kunde generalisera teman som genererade de aktuella avsnitten i studien. Dessa övergripande teman var “socialsekreterarnas uppfattning av medias porträttering”, “medias påverkan på socialtjänsten” och “medias påverkan på klientarbetet”.

Efter den tematiska analysen och den öppna kodningen började vi söka efter och diskutera relevanta teorier och teoretiska begrepp som går att applicera på studiens empiri. Genom detta förhållningssätt fastställdes studiens teoretiska begrepp.

5.6 Metoddiskussion

Brinkmann och Kvale (2014 s. 295) skriver att reliabilitet och validitet är begrepp som kan visa om en studie är konsistent och tillförlitlig. Bryman (2018, s. 465) menar att reliabilitet och validitet är betydelsefulla för att kunna värdera kvantitativa studier, men att begreppen inte är lika användbara för kvalitativa studier. Inom kvalitativ forskning bör därför andra kriterier uppnås. Kriterier som trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjlighet att styrka och konfirmera är viktiga aspekter att ta i beaktning (ibid).

Kriteriet trovärdighet innebär att den sociala verkligheten är tillförlitlig. En tillförlitlig social verklighet betyder att allmänheten accepterar trovärdigheten i ett resultat och att forskaren får bekräftelse av en acceptans om sin studie. Mot denna bakgrund innebär en trovärdig studie innebär att respondenternas svar har uppfattats korrekt och att forskaren får bekräftelse på detta. Bryman, 2018, s. 467). Under intervjuerna ställde vi följdfrågor till respondenterna för att bekräfta att vi uppfattat det som sagts korrekt. Vi avslutade varje intervju med en liten sammanfattning, detta för att ge respondenterna en chans att kunna korrigera oss om vi missuppfattat något.

Det andra kriteriet är överförbarhet och innefattar att forskningens resultat kan överföras till andra kontexter (Bryman, 2018, s. 468). Bryman skriver att samhällsvetenskaplig forskning kan ha svårigheter att uppnå kriteriet överförbarhet, då den typen av forskning påverkas av nya kontexter och diskurser. Därav är det svårt att generalisera ett resultat i en samhällsvetenskaplig och kvalitativ forskning (ibid). Studiens ämne i sig är generaliserbart, men då vi enbart har intervjuat fem personer kan resultatet bli smalt. Det går att argumentera för generaliserbarheten till socialsekreterare som arbetar mot samma målgrupp. Då alla socialsekreterare i Sverige arbetar utefter samma lagstiftning och då förhåller sig på liknande sätt mot massmedia, kan det tolkas att det finns liknande upplevelser av medias porträttering av socialtjänsten. Vi anser dock att det snäva resultatet av intervjupersoner gör det svårt att argumentera för att kunna applicera resultatet på alla socialsekreterare som jobbar inom enheten barn och unga. Detta eftersom medierapporteringen kan skilja sig beroende på vart man befinner sig i Sverige.

Det tredje kriteriet är pålitlighet, vilket motsvarar begreppet reliabilitet inom kvantitativ forskning. Kriteriet betyder att forskaren med ett granskande synsätt redogör för studiens tillvägagångssätt och processer (Bryman, 2018, s. 468). Detta har vi applicerat genom att beskriva de metoder vi använt oss av och hur dessa förhåller sig till vår studie. Vi har även förklarat hur metoderna har genomförts för att få ett transparent förhållningssätt och för ett noggrant redogörande för studiens alla steg.

Det fjärde kriteriet är möjlighet att styrka och konfirmera som innefattar att studiens forskare har eftersträvat att bedriva forskningen med ärligt uppsåt. Enligt kriterierna ska det vara tydligt att forskarens egna åsikter inte påverkar studiens resultat (Bryman, 2018, s. 470). Vi har under arbetets gång varit försiktiga med att tillåta våra personliga värderingar och åsikter påverka arbetet. Ett exempel på detta är att vi har använt oss av öppna frågor i intervjuguiden (se bilaga 2) och strukturerat frågornas utformning ur ett objektiva anseende. Detta genom att eftersträva att inte låta personliga värderingar eller åsikter styra respondenternas svar till en viss riktning.

Överlag är det viktigt att reflektera över studiens äkthet och hur forskaren förhåller sig till det. Bryman (2018, s. 470) skriver att forskaren bör ge studien en rättvis bild över de åsikter och uppfattningar som framkommer hos respondenterna. Det är även betydelsefullt att författaren reflekterar över om respondenterna får en bättre förståelse av sina upplevelser och hjälp att förstå sin sociala situation, men även hjälp att förstå andras sociala situation. Bryman menar på att det även är viktigt att reflektera om respondenterna som medverkat i studien har lett till att de kan förändra sin situation, och om studien har lett till att de skapat möjligheter att vidta åtgärder kring sin situation (ibid). Mot bakgrund av detta är intervjuguiden utformad med reflekterande frågor. Detta innebär att respondenterna ges möjlighet att reflektera över de frågor som ställs, exempelvis i relation till medias påverkan på klientarbetet. På detta vis kan respondenterna som medverkat i få upp ögonen för hur media påverkas klientarbetet.

5.7 Forskningsetiska överväganden

Bryman (2018, s. 170) skriver om de etiska grundläggande principerna som bör beaktas i en studie. Dessa principer delas in i fyra områden: *Informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*.

Informationskravet betyder att forskaren ska informera om forskningens syfte till respondenterna, och informera att deltagandet är frivilligt samt vilka moment som finns i studiens undersökning (Bryman, 2018, s. 170). Vi skickade ut ett informationsbrev (se bilaga 1) till respondenterna med syfte att förbereda dem inför intervjun. Informationsbrevet innehöll information om studiens syfte och vilket område våra frågor skulle förhålla sig till. I det brevet informerade vi även om de forskningsetiska kriterierna som vi förhöll oss till. Genom att informationskravet blivit uppfyllt kan man se att samtyckeskravet har blivit beaktat. Med samtyckeskravet menas att respondenterna i studien får bestämma över sitt deltagande, och får information om vad ett deltagande i studien innebär (ibid). Vid varje intervju upprepade vi samtlig information till respondenterna för att få en bekräftelse av att de var införstådda med vad de gav samtycke till. Inför

intervjuerna fick varje enskild respondenterna även ge ett muntligt samtycke för sin delaktighet i studien och samtycke till röstinspelning.

Kravet om konfidentialitet skriver Bryman (2018, s. 170) handlar om att alla uppgifter som framkommit i studien ska hanteras med konfidentialitet. Med detta menas att de personuppgifter och data som framkommer ska hanteras på ett sådant sätt att utomstående inte ska kunna komma åt dessa (ibid, s. 171). Respondenterna fick information om att när materialet har insamlats så kommer det att kasseras när det har transkriberats och använts i studien. Under transkriberingen avidentifierades respondenterna och eventuella platser som skulle kunna knytas till den enskilde. Genom att hantera det insamlade materialet med största möjliga konfidentialitet kan man även se det som ett sätt att åstadkomma anonymitet. Vi bestämde oss tidigt att inte skriva ner respondenternas namn, utan döpte dem till respondent 1, respondent 2 osv.

Nyttjandekravet innebär att de uppgifter som inhämtas i studien får endast användas av forskarna till studien och inom forskningsområdet (Bryman, 2018, s. 171). Genom att beakta detta krav så kan man koppla samman det med konfidentialitetskravet. Vi informerade om att materialet som insamlats kommer enbart användas i vår kandidatuppsats, och att uppsatsen kommer att muntligt presenteras inför medstudenter innan studien skickas skriftligt inför examineras. Respondenterna fick även information om möjligheten att få ta del av studien efter examination och publicering.

En risk vid utförandet av studien är att respondenterna frammanar emotioner och reflektioner som kan vara påfrestande för den enskilde. Då studiens syfte är att undersöka hur socialsekreterares upplevelser och påverkan, finns det risker att ämnet och frågorna kan väcka tankar som respondenterna inte reflekterat kring tidigare.

Bryman (2018, ss. 180–181) skriver att respondenternas anonymitet är en viktig faktor att ha i åtanke i kvalitativa undersökningar. Vi har därför anonymiserat

namn, platser, kön, arbetsplats etc. i största möjliga mån för att beakta respondenternas anonymitet. Genom detta förhållningssätt finns det större chans att nå ut till fler respondenter och få bredare insamlat material till studien. Nackdelen med detta förhållningssätt är att risken för identifiering av respondenterna ökar. Under den muntliga presentationen av studien benämndes respondenterna på samma sätt som det står skrivet i studien, alltså respondent 1 till 5. Syftet med detta var att aidentifiera respondenterna och att inte skapa några reflektioner kring identiteterna hos våra medstudenter.

5.8 Arbetsfördelning

Arbetsfördelningen mellan oss som skribenter har fungerat väl från arbetets början till slut. I arbetsprocessen har det förts regelbundna diskussioner om studiens utformande och innehåll. Under processen gång har vi gemensamt insamlat och valt ut relevant forskning, litteratur och teorier till studien. Vidare har vi gemensamt processat den insamlade informationen och avgränsat det av relevans till vår studie. Studiens delar som består av resultat, analys och diskussion utarbetades även denna i tätt samarbete. Detta för att uppnå en omfattande och nyanserad diskussion av studiens resultat. Intervjuerna har skett via programmet Zoom. I genomförandet av intervjuerna turades vi om att ställa frågor och föra anteckningar i syfte att göra en rättvis fördelning. Transkriberingen av intervjuerna har vi gemensamt antecknat och korrigerat via en jämn fördelning av material. I studiens skrivprocess har arbetet till en majoritet genomförts gemensamt via verkliga träffar i studierum. Kommunikationen mellan oss skribenter har även till en mindre del bestått av videosamtal på distans i syfte att kunna arbeta gemensamt, trots det i dessa fall inte varit möjligt med fysiska träffar. Sammanfattningsvis anser vi att arbetsfördelningen har genomgripande genomförts jämt fördelad mellan oss skribenter.

6. Resultat och analys

I detta kapitel analyseras det insamlade materialet från studiens intervjuer. De utvalda citaten visar på likheter i vad respondenternas åsikter och reflektioner, men även skillnader. Utifrån studiens frågeställningar och insamlat material identifierade vi tre huvudkategorier som är indelade i underkategorier. Den insamlade empirin analyseras med begreppen skuldkultur, medias makt, maktförhållandet mellan klient och socialsekreterare, samt tidigare forskning.

6.1 Socialsekreterarnas uppfattning av medias porträttering

I detta avsnitt redogörs det för hur socialsekreterarnas uppfattar hur media framställer socialtjänsten och socialsekreterare. Det som studiens respondenter berättar gällande medias framställning är möjligt att dela in i två perspektiv, den *negativa porträtteringen* och *socialsekreterarens frånvaro i media*.

6.1.1 Den negativa porträtteringen

I intervjuerna uppger samtliga respondenter att medierna överlag porträtter socialtjänsten på ett negativt sätt. Respondenterna uttrycker att massmedia främst rapporterar om skandaler, brister och klienters frustration inom socialtjänstens verksamhet. Samtliga respondenter berättar att socialsekreterare porträtteras som inkompetenta och som att de utför ett odugligt arbete. Detta genom rapporteringar om att socialsekreterare inte agerat tillräckligt mycket eller att de utövat makt över sina klienter. Ett exempel på detta är Respondent 1 som menar att media målar upp en bild av socialtjänstens brister i sina insatser i form av att utföra ett otillräckligt arbete:

[...] sen finns det väl också en vinkling i media om att vi inte gör någonting. Att när det händer saker som till exempel skolattacker, “vad har socialtjänsten gjort?” och “de gör ju ingenting” och det är väl lite det som jag tycker är svårt, att det antingen är rätt eller fel det vi gör [...]

- Respondent 1

Respondent 1 berättar att hen upplever att media utmålar socialsekreterare som otillräckliga. Vidare utvecklar respondent 1 att media skildrar socialtjänsten som

antingen bra eller fel, och att det kan skifta sig beroende på den informationen som medierna har tillhanda. Lundström och Andersson (2004, s. 244) är inne på något liknande i sin studie då de tar upp fallet om den lilla flickan. I fallet porträtterades socialtjänstens arbete som positivt, för att sen porträttera arbetet som negativt. Flertalet av respondenterna reflekterade kring detta i sina intervjuer, att det kan skiftas fort bland medierna om vem som bär ansvaret i fallen det skrivs mycket om. Vilket respondenterna skildrade oftast berodde på den tillgängliga informationen media hade till hands.

Blomberg m.fl (2004, s. 223) förklarar att medias rapporteringar oftast skildras med kraftfulla rubriker och utpekande gentemot socialtjänst samt socialsekreterare. Samtliga respondenter nämnde att medierna har stora rubriker för att få "clickbaits", det vill säga att fånga läsare och engagera dem i nyheterna, och att det i vissa fall kan vara jobbigt för den enskilde yrkesutövaren att hantera. Vi tolkar respondenternas reflektioner att de kraftfulla rubrikerna och medias negativa porträttering är i vissa fall svåra att hantera för yrkesutövaren. Att socialsekreteraren stämplas som otillräcklig eller inkompetent hos allmänheten, vilket kan göra det svårt att hantera känslomässigt. Zugazaga m.fl (2006, s. 622) belyser att skandaler och stora nyheter oftast skildras i en negativ tappning gentemot berörd instans, och att detta kan skapa uppfattningar som demoraliserar socialarbetare och deras arbete. Flertalet av respondenterna berättade att den ständiga negativa porträttering är jobbig att exponeras för och gör det sociala arbetet svårare i vissa situationer. Likt resultaten i Zugazaga m.fl (2006) och Blomberg (2004) forskning, reflekterade samtliga respondenter om att det finns en tydlig negativ porträttering som förstärker samhällets negativa syn på socialtjänsten och mot den enskilde socialsekreteraren.

I intervjuerna berättar respondenterna även om ett annat perspektiv gällande hur media porträtterar socialtjänsten. I följande citat berättar respondent 2 om hur media framställer socialtjänstens bristande närvaro:

Allmänheten är väl mer intresserad av det som socialtjänsten inte gör tänker jag. Det är väl lockande att läsa om att socialtjänsten placerar flera barn än vilket gott samarbete eller vilket gott jobb som socialsekreterare gör [...]

- Respondent 2

Respondent 2 belyser i sitt citat ovan att massmedierna skildrar nyheter om socialtjänsten utifrån det allmänheten finner är intressant. Thomilson och Blome (2012, ss. 247-248) skriver att massmedierna är under konstant press att skapa ögonfångande nyheter, vilket skapar en hård konkurrens bland massmedia. Vidare förklarar författarna att barnavårdsärenden är något allmänheten finner intressant och med ovan nämnda faktorer, publicerar nyheter snabbt, vilket kan orsaka att nyheterna inte har en faktabaserad grund (ibid). Av både respondent 1 och 2 är det möjligt att utläsa hur massmedia inte tycks göra någon skillnad mellan olika socialtjänster eller kommuners arbete. Istället behöver socialtjänsten rent generellt stå till svars över vad som sker runt om alla Sveriges kommuner. Denna generella synen på socialtjänsten kan skapa en bild hos allmänheten som framställer att hela socialtjänsten gjort fel, istället för att diskutera vad som sker i den enskilda kommunen. Flera av intervjupersonerna lyfte att det finns en förståelse att allmänheten generaliserar socialtjänsten då socialsekreterarna arbetar utifrån samma uppdrag, inom samma myndighet och utifrån samma lagstiftning. Sammanfattningsvis framkommer det hos respondenterna att medias framställning av socialtjänsten har en övergripande negativ porträttering.

6.1.2 Socialsekreterarens frånvaro i media

Samtliga respondenter uppgav att medias porträttering av socialtjänsten ser ut som den gör på grund av sekretess som gör att socialsekreterare inte kan uttala sig i enskilda ärenden. Respondenterna förklarar att i nyheter där socialtjänst och socialsekreterare framställs som inkompetenta eller hanterar ett ärende fel, så visar oftast massmedierna klientens perspektiv som innefattar missnöjdhet eller hur denna blivit felaktigt behandlad. I dessa situationer upplever respondenterna att de inte har möjlighet att kommentera ärendet då sekretesslagarna är så pass omfattande. De menar att journalistiken därför har ett perspektiv där

socialsekreterare har en frånvaro och att allmänhetens nuvarande negativa syn på socialtjänsten stärks av denna porträttering.

I citatet nedan beskriver respondent 5 hur socialtjänstens sekretess påverkar medias porträttering:

[...] ja man får en väldigt skev uppfattning om socialtjänsten, för man får aldrig den hela bilden när det är sekretess i ärenden. Vi kan ju inte gå ut och kommentera saker att säga "nej vet du vad - det som X säger är fel".

- Respondent 5

I intervjun lyfter respondent 5 att socialtjänstens starka sekretess innebär att socialsekreterare inte har tillåtelse att återge sitt perspektiv i media. Respondenten förklarar att detta leder till en förvrängd bild av socialtjänsten. Flera av respondenterna uppgav att väsentlig information inom enskilda fall inte lyfts i media, såsom alla timmar man lagt ner på möten och försökt jobba med klienten för att denne ska få sina behov tillgodosedda. Vidare reflekterades det om att de timmarna som de lagt på att försöka få klienterna att ta emot frivilliga insatser inte framgår. Denna bakgrundsinformation får socialsekreterarna inte lämna ut till allmänheten och därav får samhället bara tillgång till ensidig information. En majoritet av respondenterna framhöll att medierna vill skapa kraftfulla rubriker, och att när det kommer till beslut om exempelvis tvångsplaceringar så ligger det mycket arbete bakom besluten. Respondenterna uppgav även att användandet av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (SFS 1990:52), som innefattar omhändertagande av barn, inte är en lag som i första hand tillämpas som en insats. Respondenterna menade att ett tvångsomhändertagande blir som regel först aktuellt när det finns mycket oro kring ett barn eller när de frivilliga insatserna inte tillgodoser barnets behov. Det respondent 5 reflekterar kring är möjligt att koppla till McCombs (2006, ss. 10-12) forskning om medias inflytande. McCombs hävdar att medias makt är omfattande som visar sig genom att media bestämmer över rubriker, publicering och texter. Journalister skildrar inhämtad information och utformar den så det passar den porträttering som de är ute efter (ibid). Respondenternas reflektioner avseende lagar och riktlinjerna gäller att det

är något man ska följa. Oavsett vad medierna eller klienter säger så utgår respondenterna från det handlingsutrymmet de har av lagrummen. Denna skildring leder dock till det respondenterna har pekat ut under intervjuerna, att massmedierna bara får tillgång till ensidig information och rapportering. Vi tolkar att den informationen som medierna har tillgång till ökar deras maktposition dels genom att ha möjlighet till att insamla information och utforma den så det passar deras rapportering.

Vidare berättar flertal respondenter att tvångsplaceringar är en insats som diskuteras kraftigt i media och att sekretessen är mycket omfattande i dessa ärenden. Respondenterna menar att sekretessen medför en avsaknad av socialsekreterarnas perspektiv i ämnet. I citatet nedan berättar respondent 5 om ett specifikt ärende som media rapporterades omfattande om

[...] och jag sa det flera gånger till min sambo att “jag lovar dig det finns så mycket mer som vi inte får veta här och som vi har aldrig kommer att få veta för att det är sekretess” [...]

- Respondent 5

Respondent 5 berättar om ett specifikt ärende som det skrivits mycket om i media men där allmänheten inte kan få hela informationen, eftersom socialtjänsten har sekretess. Vi tolkar respondent 5 som att läsare inte ges en helhetsbild om ärenden inom socialtjänsten som media rapporterar om. Återigen uppkommer sekretessen som en bidragande faktor till att medias porträttering ser ut som den gör. Samtliga respondenter återkom till att sekretessen innebär att media kan bedriva rapporteringen om socialtjänsten på det sättet som görs idag, då ingen myndighetsperson från socialtjänsten har möjlighet att komplettera eller dementera informationen som sänds ut till allmänheten. Respondenterna uppgav att det perspektiv som de faktiskt har möjlighet att återge till media innefattar att peka ut de lagrum och riktlinjer som de förhåller sig när de tar beslut i ett ärende. De framhåller dock att den subjektiva upplevelsen eller detaljerad information inte framgår på grund av sekretess. Respondenterna berättar att de upplever detta som anledningen till att medias vinkling av socialtjänsten är och kommer fortsätta vara

ensidig. Ayre (2001, s. 898) skriver att kontakten mellan massmedier, socialarbetare och socialtjänst behöver bli bättre för att kunna skapa en förstående relation till varandra. Ayre uppger att socialarbetare anammar en undvikande mediastrategi och att dessa behöver utveckla nya förhållningssätt mot massmedierna (ibid). Towers (2000, s. 575) förklarar att yrkesutövare inom socialt arbete har ett egenansvar att demaskera myter och desinformation om socialtjänsten. Towers menar att socialarbetare som är missnöjda över hur dom och deras arbetsplats porträtteras i media, behöver framställa sig själva på det sätt de vill framstå (ibid). Winston-Le Croy och Stinson (2004, s 174) uppger dock att om allmänheten är negativt inställda mot socialt arbete så är det svårt för socialarbetare att själva ändra porträtteringen (ibid). Vi tolkar respondenternas reflektioner som att möjligheterna för att dementera fördomarna och påståendena om socialtjänsten innefattar svårigheter till följd av den sekretess som de måste förhålla sig till.

I intervjuerna framgår det att media saknar socialtjänstens synvinkel eftersom socialtjänsten generellt sett inte gör sig tillgängliga för allmänheten. I nedanstående citat belyser respondent 1 just detta:

[...] socialtjänsten inte är tillgänglig för allmänheten. Vi är inte ute på skolor som till exempel polis och kuratorer är.

- Respondent 1

Respondent 1 berättar om att socialtjänsten inte är tillgänglig för allmänheten och finns ute bland verksamheter. Vi tolkar att respondenten menar att socialtjänsten bör visa vad de gör, samt vad deras uppdrag går ut på. Respondent 1 uppger att socialtjänsten inte är närvarande för offentligheten på samma sätt som exempelvis polismyndigheten. Ayre (2001, s 898) jämförde medias rapportering om socialtjänsten och polismyndigheten i Storbritannien. Studien visar på att polisen har ett mer uppsökande förhållningssätt och förståelse för vad massmedierna efterfrågar för typ av information (ibid). Studien är möjlig att koppla till respondenternas resonemang kring socialtjänstens frånvaro. Det kan vara så att allmänheten har en skev bild av socialtjänsten som myndighet eftersom de inte

använder uppsökande förhållningssätt och har förståelse för medias intresse om myndigheter såsom polismyndigheten har. Vidare kan det tolkas att andra instanser som har ett närmare förhållande till media skapar möjligheter att dementera och visa upp andra perspektiv, vilket i sin tur kan bidra till en mer neutral porträttering. Ayre skriver att en undvikande förhållningsstrategi gentemot media resulterar i att media ges en större plattform att rikta kritik och skildra nyheter ur ett negativt perspektiv gentemot socialtjänsten (ibid, s. 898). Flertalet av respondenterna menade att socialtjänsten bland annat undviker uttala sig i media på grund av risker för att bli missförstådda eller för att inte ge mer energi till debatter. Vi tolkar det som att man inom socialtjänsten använder det Ayre (2001, s. 898) benämner som ett fenomen som hen kallar för en undvikande förhållningsstrategi. Socialtjänstens frånvaro kan mot denna bakgrund betraktas vara en bidragande faktor till den negativa vinklingen socialtjänsten får i media. Det går även att tolka att den undvikande förhållningsstrategin ger socialtjänsten och enskilda yrkesutövare möjlighet att välja om man ska uttrycka sig eller ge energi till samhällsdebatter.

6.2 Medias påverkan på Socialtjänsten

Detta avsnitt syftar till hur respondenterna upplever att socialtjänstens verksamhet påverkas av medias porträttering av socialtjänsten. Det görs en uppdelning i två underrubriker: *socialtjänstens vanrykte* och *hot och demonstrationer*.

6.2.1 Socialtjänstens rykte

I intervjuerna uppger samtliga respondenter att socialtjänsten ges ett vanrykte bland socialarbetare, klienter och allmänhet i samband med medias rapportering och att detta medför konsekvenser i yrkesrollen. I nedanstående citat beskriver respondent 1 om hur media påverkar socialtjänstens rykte:

[...] organisationen får ett dåligt rykte generellt, vilket försvårar hela arbetet (...) det är bra att granska myndigheter, men det som syns i media är bara den negativa granskningen, det sänder ut en dålig bild för allmänheten

- Respondent 1

Respondent 1 förklarar att medias rapportering leder till att socialtjänstens får ett dåligt rykte bland allmänheten och att detta försvårar arbetet för socialsekreterare. Vi tolkar citatet som att respondenten upplever att massmedierna påverkar socialtjänsten negativt vilket kan leda till att socialsekreteraren möter utmaningar i sin yrkesroll. Vidare uppger respondent 1 att det är positivt att granska myndigheter. Likaså uttryckte ett flertal av respondenterna att det är bra att granska instanser som har makt över allmänheten. Respondenterna lyfte även att en ökad granskning och uppmärksamhet av socialtjänsten i media kan leda till kunskap om socialtjänstens stödinsatser som allmänheten kan ansöka om vid behov. Dock uppgav samtliga respondenter att den granskning som lyfts i media oftast grundar sig på missnöjen från klienter, kritiska granskningar av ärenden och hur dålig socialtjänsten är. Vidare reflekterade respondenterna över att socialtjänsten kan påverkas positivt om media framställer en mer fördelaktig granskning av socialtjänsten. Respondenterna menar att detta kan leda till positiva effekter inom socialtjänsten, exempelvis en ökad yrkesmoral, fler ansökningar till tjänster inom socialtjänsten och ökad kunskap bland allmänheten om socialtjänstens arbete. Zugazaga m.fl (2006, s. 622) studie undersökte hur socialarbetare upplever att yrkesmoralen tar skada av medias porträttering av socialtjänsten. Den konstanta kritiken, framställningen av en inkompetent verksamhet och känslan av att bli missförstådd visade sig medföra att arbetstagarnas syn på verksamheten blev demoraliserad (ibid). En av respondenterna lyfte fram att sin arbetsplats inte var påverkad av ett dåligt rykte men uppgav att socialkontor i närområdet blivit påverkade av en negativ ryktesspridning i samband med medias rapportering. Vi tolkar respondentens resonemang som att ryktesspridningen även påverkas av att de anställda socialsekreterarna inom socialtjänsten diskuterar mellan varandra och att rykten sprids på en sådant sätt. Vi tolkar det som att medias rapportering inte bara påverkar allmänhetens bild av socialtjänsten, utan också socialsekreterare emellan.

Respondenterna resonerade kring vilken påverkan den negativa ryktesspridningen får på socialtjänsten. I citatet nedan beskriver respondenten 4 hur denne upplever en påverkan i form av rekryteringssvårigheter:

Det är jättesvårt och få legitimerade socionomer att söka tjänsterna som ju läggs ut (...) jag tänker att det i allra högsta grad påverkas av hur socialtjänsten speciellt området barn och unga porträtteras i media överlag (...) de här fruktansvärda exemplen i alla fallen som beskrivs. Det är inte superlockande att jobba med det när man läser om det tror jag.

- Respondent 4

Brunnberg (2001, s. 622) skriver i sin studie att medias porträttering av socialtjänsten skapar effekter på yrkets status i samhället. I tragiska ärenden där barn far illa tenderar fallet lyftas mycket i medierna, och Brunnberg uppger att detta kan leda till en krisreaktion inom en organisation. En krisreaktion utlöses när socialtjänstens verksamhet härleds till samhällets reaktioner på den missbrukande makten, eftersom socialtjänsten beskrivs som den part som ska skydda barnen i samhället. Genom att allmänheten reagerar kraftigt på mediernas rapportering kan det skapa kriser inom socialtjänsten och mot yrkesutövarna. Respondent 4 beskriver att en konsekvens av medias porträttering är svårigheterna med att rekrytera personal, och att hen kopplar konsekvensen till hur media rapporterar om de tragiska fallen. Det är möjligt att koppla Brunnbergs studie att en krisreaktion kan vara att mindre socionomer söker sig till arbetsplatser där det finns mycket negativ porträttering. Även Zugazaga m.fl (2006, s. 622) belyser detta i sin forskning. Där det framkom att många socialarbetare tror att mediernas rapportering skadar yrket och minskar flödet av de som söker tjänsterna inom socialt arbete (ibid).

Flera av respondenterna uppgav att klienter som blivit missnöjda i kontakten med socialtjänsten har valt att berätta om sin upplevelse för allmänheten genom sociala medier. Respondenterna menar att klienterna skildrar sina berättelser på ett sådant sätt som ska fånga läsaren och skapa medlidande till familjen. Men även att utmåla socialtjänsten och socialsekreterare till de som gjort fel och som att de är

hemska människor. I nedanstående citat ger respondent 4 uttryck för hur allmänheten skildrar socialtjänsten i sociala medier:

Jag har sett vissa livesändningar på till exempel Facebook och TikTok där biologiska föräldrar till familjehemsplacerade barn eller till LVU-placerade barn sitter och pratar om hur dålig socialtjänsten är, hur socialtjänsten har kidnappat deras barn (...) där det sitter föräldrar och säger att alla socionomer är monster och vi vet inte vad vi sysslar med. Att vi har absolut ingen kunskap eller kompetens, och att vi inte har empati och det är skrämmande. [...]

- Respondent 4

Respondent 4 beskriver att socialtjänsten skildras på ett negativt sätt och att socialsekreterare framställs som monster, empatilösa och inkompetenta. Vi tolkar citatet som att respondent 4 upplever att klienter vänder sig till sociala medier för att få ut den frustration som uppstår vid missnöje med sitt eget ärende hos socialtjänsten. En anledning till att detta sker kan grunda sig i att klientens har en förhoppning av att det ska ske en förändring i bedömning eller beslut. Detta kan ske genom att klienten försöker väcka en debatt eller uppmärksamma sitt ärende i sociala medier. Utpekning av organisationer eller individer som ansvariga för någon annans problematik eller stämpla andra människor till syndabockar definierar Locke (2009, s. 576) som skuldkultur, vilket innebär att ett fenomen blir en växande diskurs som fokuserar på skuldbeläggning. Munro (2010, s. 622) definierar de fyra faktorer som bidrar till skuldkultur uppstår. Munro uppger att det är tillfredsställande för en människa att psykologiskt föra över sina känslor och ansvaret på någon annan än den enskilde själv. Vidare uppger Munro att förmedla information till allmänheten mest förekommande handlar om att skapa reflektioner kring vad som kunde gjorts annorlunda för att ändra utfallet (ibid). I intervjuerna var samtliga respondenter samstämmiga med att media fokuserar på att undersöka vem som har gjort fel i ärenden, där socialtjänsten vanligen utpekats som en syndabock. Dels går det att tolka respondent 4 citat till den första faktor till skuldkultur. Detta då klienter som uttrycker sig på sociala medier och utpekar antingen socialtjänsten eller enskilda socialsekreterare, försöker psykologiskt föra över sina känslor och ansvaret på någon istället för att beskylla sig själv för sin situation. Distansen som skapas mellan klienten och den sociala problematik

denne har, kan göra att den enskilde kan avslå sig ansvaret. Å andra sidan kan man koppla respondent 4 citat till den tredje faktor till skuldkultur, att det är lättare att skuldbelägga en individ istället för en stor organisation. Vilket vi tolkar respondent 4 reflektioner om med att klienter på sociala medier kritiserar enskilda socionomer istället för socialtjänsten som organisation. Vi anser att dialogen mellan medier, klienter och socialtjänst fokuserar på att någon har fel oavsett rapportering eller skildring. Som skrivet ovan rapporterar massmedierna oftast att socialtjänsten har gjort fel, medan socialtjänsten pekar på att mediernas porträttering är orättvist och ibland felaktig. Det går att tolka att socialsekreterarna använder sig av Munros (2010, s. 622) första faktor till skuldkultur genom att de försöker psykologiskt föra över sina känslor och ansvaret på någon annan än de själva för situationen. Detta genom att lägga ansvaret på medierna som porträtterar deras yrke på ett orättvist sätt, istället för att själva dementera och kommentera deras bild av situationen (ibid).

I citatet ovan uppger respondent 4 att vissa klienter vänder sig till sociala medier, specifikt till olika Facebookgrupper eller till TikTok, för att ventileras och för att få medhåll kring sina åsikter samt känslor. I dessa grupper diskuteras det mycket och skapar ett driv gentemot socialsekreterare. Detta kan tolkas som att klienterna stämplar socialsekreterarna till syndabockar och peka ut socialtjänsten.

Respondent 4 berättar att hen har uppmärksammat att klienter tar ut sin frustration på sociala medier och gör livesändningar på TikTok där socialsekreterare hängs ut. Respondent 4 uttrycker sig att det som utmålas på sociala medier är skrämmande, och att den vinklingen av socialtjänsten blir framgångsrik i samhället på grund av att de inte kan dementera emot det som sägs. Som nämnt i tidigare kapitel så förhåller sig socialtjänsten till stränga lagar om sekretess och inte har möjligheter att uttala sig offentligt, vilket gör det lättare för klienter att peka ut organisationen och enskilda socialsekreterare till syndabockar. Brunnberg (2001, s.31) skriver i sin studie att socialtjänsten är den som sitter på makten och ska skydda barnen i samhället. När ett barn råkar illa ut brukar media porträttera socialtjänsten som att de agerat fel i ärendet, och utmåla organisationen som den som agerat felaktigt. Vi tolkar respondent 4 citat att det blir extra påtagligt när de biologiska föräldrarna gör livesändningar på digitala plattformar. I

livesändningarna berättar. klienterna om deras frustration och får medhåll av de tittare som ser på livesändningen. Vidare är vår tolkning att det blir skrämmande hur dennes yrkesroll och arbetsplats utmålas på internet och att socialsekreteraren inte har möjlighet att dementera det som sägs. Vidare i intervjun uppger respondent 4 att hans uppfattning om sin arbetsplats och kollegor är helt tvärtom det som framkommer i media. Att de har empati och arbetar hårt för sina klienters bästa. Även Lundälv och Moberg (2006, ss. 23–24) skildrar detta maktförhållande massmedierna har genom att socialtjänsten nästan alltid får de kritiska blickarna riktade mot sig, och att klienterna porträtteras med sympati.

6.2.2 Hot och demonstrationer mot socialkontor

Ett flertal respondenter uppger att det har förekommit hot och demonstrationer som riktar sig mot socialtjänsten i samband med medias rapportering. De respondenter som blivit direkt påverkade i sin arbetssituation berättar om bombhot och demonstrationer riktade mot socialtjänsten. En av respondenterna uppgav inte att sin arbetsplats var direkt påverkad, men berättar att socialkontor i närområden blivit påverkade av hot och demonstrationer. I nedanstående citat uppger respondent 2 hur hot och demonstrationer utanför socialkontoret påverkat socialsekreterarnas arbetssituation:

Vi fick stänga ner socialtjänsten någon timme, och att alla gick hem för att det hade kommit in något hot anonymt mot socialförvaltningen. Ganska allvarligt. Kommer ej ihåg om det var bombhot eller så. Det var också i samband med att det var mycket demonstrationer och att det stod väldigt mycket negativt om socialtjänsten i massmedia (...) Vi har haft en hel del demonstrationer utanför kontoret i slutet av förra året och i början av i år (...) Nu har det inte varit på ett tag, men det påverkar ju vår arbetssituation och chefen stämde av med personal när man skulle hem. Så man inte gick hem ensam, man gick inte ut ur receptionen [...]

- Respondent 2

Winston-Le Croy och Stinson (2004, s. 173) uppger i sin studie att det finns en stor oro bland socialarbetare om hur deras yrke porträtteras i media och vilka konsekvenser det kan leda till. Respondent 2 beskriver att det förekommit demonstrationer utanför det socialkontor som hen arbetar på och att detta skett i

samband med massmedias rapporteringar om socialtjänsten. Vidare lyfter respondent 2 att det inkommit ett allvarligt hot riktat mot socialtjänsten under arbetstid vilket orsakade att socialtjänstkontoret blev nedstängt av säkerhetsskäl. Respondent 2 kopplar samman hotet mot socialtjänsten med att det vid den tidpunkten skrevs mycket om socialtjänsten i medierna och att det var mycket demonstrationer utanför arbetsplatsen. Vidare framkommer det i respondent 2 citat ovan att hen inte gick hem själv från arbetsplatsen och att man fick ta en alternativ väg ut från kontoret. En tolkning av detta kan vara att medias porträttering ger konsekvenser i enlighet med Winston-Le Croy och Stinsons (2004, s. 173) resultat, samt att oron för konsekvenser på grund av medias rapportering är legitim hos socialarbetarna.

I nedanstående citat belyser respondent 5 hur myndigheten har påverkats av medias porträttering genom att förklara hur sin arbetsplats har påverkats av media:

[...] till exempel för några månader sedan så tändes det eld på flera bilar av socialtjänstens bilar, våran lokal har blivit beskjutet några gånger, och ja... nej men jag tror att man inte ska underskatta hur media kan påverka och späda på en oro och rädsla, och en illvilja att samarbeta
[...]

- Respondent 5

Respondent 5 ger exempel på direkta konsekvenser på socialtjänsten i form av bilbränder och beskjutning av arbetslokalen. Flertal av respondenterna uppgav att hotfulla aktioner gentemot socialtjänsten är något man förväntas uppleva någon gång under sitt yrkesliv. Respondent 5 uppger att man inte ska underskatta medias makt och vilka konsekvenser den negativa skildringen ger. McCombs (2006, s. 7) uppger att medias makt innefattar vilka effekter som skapar utifrån deras journalistik och rapportering. Massmedia har makten att bestämma om vad som publiceras eller inte, samt hur nyheter skildras och vilken vinkling som ska bli framträdande i nyheten (ibid). Samhället har ett slags beroendeförhållande med media eftersom det är massmedierna som ger ut information till allmänheten, och ger möjligheter till människor att ta del av det som händer i världen. De nyheter som får störst spridning och uppmärksammas mest tenderar bli sanningar (ibid, s.

11). McCombs (2006, s 11) uppger att media påverkar den enskildes egna tankar och åsikter genom att rapportera om det som de finner är väsentligt. Till följd av den skildringen skapar de en bild om vad som ska tolkas som sanningar och vad som porträtteras med de kritiska blickarna (ibid). En tolkning är att medias makt skapar en negativ syn på socialtjänsten som ger konsekvenser på både organisatorisk nivå, men även på individnivå. Citatet av respondent 5 är möjligt att tolka som att denne belyser just detta, hur medias makt påverkar socialtjänstens image i samhället. Den påverkan som skildras i medierna i dagsläget kan ha skapat de negativa konsekvenserna i form av hot mot arbetsplatsen, men även känslor som oro, rädsla och illvilja gentemot dom.

6.2.3 Desinformationskampanjen

Desinformationskampanjen som pågick under våren 2022 är något som samtliga respondenter nämner som en påverkansfaktor som försvårar på olika sätt.

Respondent 3 i nedanstående citat beskriver hur desinformationskampanjen i media påverkat socialtjänsten:

[...] och drevet med desinformationskampanjen tror jag har gjort det mycket svårare i det stora hela för organisationen, det märks verkligen av eftersom jag jobbar i en utsatt stadsdel med högre andel utrikesfödda och ja... snacket går ju på stan om oss... att vi tar muslimska barn bara sådär...det är ju vad de hört från nyheterna i utlandet och det är kanske deras enda källa för nyheter ... så ja här i *stadsdel X* anses vi inte direkt vara en pålitlig myndighet som familjer vill ha hjälp av [...]

- Respondent 3

Respondent 3 beskriver desinformationskampanjen som ett drev. Något som anses ha försvårat för organisationen. Desinformationskampanjen har lett fram till resonemanget om att socialtjänsten omhändertar muslimska barn är ett fenomen som flertalet respondenter upplever påverkar socialtjänsten, främst genom att orsaka tillitsproblem mellan organisation och allmänheten. Ovanstående respondent nämner att kampanjen orsakar brist på förtroende för myndigheter i den aktuella stadsdelen. Respondent 3 säger i citatet ovan att den aktuella stadsdelen påverkas extra mycket eftersom det bor en högre andel utrikesfödda i denna som inte besitter tillgång till svensk nyhetsmedia.

Desinformationskampanjen går att tolka tillsammans med Strömbäcks (2000, s. 252–253) reflektioner kring medias makt. Desinformationskampanjen rörde frågor kopplat till tvångsomhändertagande av barn, och frågor gällande viljan att ändra på dagordningen i samhället och till att skapa förändringar i socialtjänstens arbetssätt. Detta är något som Strömbäck menar är maktens andra ansikte och syftar till att medierna vill bestämma vad som lyfts, hur händelser och tankar ska lyftas och påverka de som sitter på beslutsfattandet (ibid). Vi tolkar respondent 3 citat ovan att desinformationskampanjen har lett till mer vanrykten och ett större drev gentemot socialtjänsten. Vidare tolkar vi att drevet med desinformationskampanjen var för att skapa förändringar inom socialtjänst och den svenska lagstiftningen. Respondent 3 uppger vidare i sin intervju att medierna skapar stor oro och rädsla hos klienterna, och att desinformationen som finns ute i medierna gör det svårare för hen att nå sina klienter. Strömbäck (2000, s. 253) skriver i sin studie att det i slutändan inte är medierna som sitter på beslutsfattandet, utan är dom som kan sätta tryck mot organisationer samt individer. Flertal av respondenterna lyfter att aktörerna som leder desinformationskampanjen inte kan förändra Sveriges socialtjänst, men att de kan påverka de politiker som har makten att kunna ta beslut som ändrar organisationen. Respondenterna berättade om att allmänheten oftast har en okunskap kring de lagar socialtjänsten förhåller sig till och hur socialtjänstens arbete fungerar. Respondenterna menade på att den okunskapen kan leda till att allmänheten ser sanningar i medias ensidiga rapporteringar, samt i den information som framkom i desinformationskampanjen.

I följande citat lyfter en respondent 1 sitt perspektiv på att desinformationskampanjens inte orsakat någon direkt påverkan på socialtjänsten inom stadsdelen som denne är anställd inom:

Jag tror inte att just vår stadsdel är jättepåverkad utifrån att det generellt är en högutbildad och välbärgad stadsdel och att det kanske blir svårare i de områden där man inte har lika mycket tillgång till kunskap kring socialtjänsten (...) Det finns ju fler stadsdelar runt omkring oss där det är kanske mer... med personer ur den målgruppen som den här informationen riktas till och att det kanske bli mer påverkan i de områdena [...]

- Respondent 1

Respondent 1 uppger att den stadsdel som hen arbetar inom består av en befolkning som generellt är högutbildade och har ekonomisk stabilitet. Respondent 1 resonerar att detta kan vara anledning till att dennes arbetsplats inte påverkats av desinformationskampanjen. Enligt Skau (2018, s. 58) baseras socialarbetarens maktutövning på lagar och klientens grad av makt är påverkad av hur stor kunskapsbas den enskilde besitter gällande sina rättigheter. Desto mer kunskap klienter besitter gällande av lagstiftningen säger gällande deras rättigheter, desto mer makt och inflytande ges klienterna. I de fall då klienten inte är medveten om sina rättigheter så minskar maktutrymmet. Respondent 1 reflekterar kring de områden där tillgången till information om socialtjänsten inte finns i lika stor utsträckning, att det sätter klienten i en svår situation. Det kan tolkas som att dessa svåra situationer är exempelvis att få tillgång till information om socialtjänstens insatser utan att bli påverkade av andra grupper i samhället.

Enligt Foucault (Giddens & Sutton, 2014) definition av makt så existerar makt på olika nivåer och styrs av sociala interaktioner. Vilken sorts information som en individ har tillgång till styr vilken grad av makt som denne besitter. Vi tolkar respondentens resonemang som att klienter från socioekonomiska områden har tillgång till en annan form av information om socialtjänsten än den som socialtjänsten förmedlar. Detta kan i sin tur innebära att klienterna får mindre makt och inflytande över sina processer hos socialtjänsten än klienter som har kunskap om sina rättigheter och om socialtjänsten.

6.3 Medias påverkan på klientarbetet

I följande avsnitt framkommer det hur respondenterna upplever en påverkan på klientarbetet i relation till medias porträttering av socialtjänsten. En stor del av socialsekreterarnas yrkesliv innefattar ett klientarbete med barn och familjer. I intervjuerna berättar socialsekreterarna sin uppfattning om hur klientarbetet påverkas av medias porträttering. I följande citat berättar respondenten hur denne upplever att klientens tillit mot socialtjänsten påverkas av medias porträttering av socialtjänsten:

“Jag tror att det påverkar tilliten mycket och särskilt personer som redan är utsatta. Det blir väldigt svårt att kunna vara öppen och lita på det vi säger. (...) Jag har haft klienter som frågat ibland när de skriver på ett papper “jag skriver väl inte på nu att ni ska ta mitt barn?” och det är ju såklart att det inte står det, men jag förstår ändå att det finns den oro när det finns så mycket medierapportering om socialtjänsten och man själv inte kan språket och inte vet sina rättigheter.”

- Respondent 1

Respondent 1 förklarar att klienternas tillit för socialtjänsten som myndighet påverkas i hög grad. Vidare lyfter respondenten att utsatta klienter som är invandrade från andra länder och som inte kan det svenska språket väcker extra misstänksamhet mot socialtjänsten. Ett exempel som respondent 1 lyfter fram är oron inför att socialsekreteraren ska tvångsomhänderta klienternas barn. Vidare förklarar respondenten sin förståelse inför att oron existerar hos vårdnadshavarna eftersom socialtjänstens porträttering i media minskar tilliten till socialtjänstens arbete. Ett flertal av respondenterna berättar om sin upplevelse gällande att klienterna bär på en oro kopplat till att socialtjänsten placerar barn på allt för vaga grunder utanför familjen. Respondenterna beskriver att klienternas oro kan härledas till den rapportering som bedrivs i media. De förklarar även att socialtjänstens negativa framställning i medierna leder till att socialsekreterarna och myndigheten måste jobba hårt med att vinna tilliten hos klienterna. Flertal av respondenterna tog upp detta fenomen och förklarade att de upplever att de lägger mycket tid på att bygga en förtroendefull relation med klienten och att de strävar efter att vara transparenta i sitt arbete. Samtliga respondenter var eniga om att de alltid utgår från klientens bästa och de är måna om att skapa en fungerande relation med klienten.

Skau (2018, s. 29) belyser att socialarbetare har en högre maktposition trots de juridiska lagarna om klienternas rättigheter. I intervjuerna framkom makten mellan yrkesutövare och klient som väldigt tydlig. Detta på grund av socialsekreterarens position att fatta beslut men även gentemot socialtjänstens insatser. I citatet ovan från respondent 1 framkommer det att klienten upplever en oro för att sitt barn ska bli omhändertaget av socialtjänsten. Den makt som socialsekreteraren besitter och klientens oro för ett eventuellt omhändertagande är

möjligt att koppla Skau (2018, s. 73) modell. Modellen beskriver de maktpositioner som existerar inom socialt arbete med fokus på förhållandet mellan makt och hjälp. I modellen definieras maktrelationerna mellan klient och yrkesutövare utifrån fyra kategorier, A, B, C och D. Både kategori A och B innefattar att socialarbetaren besitter en hög grad makt, exempelvis myndighetsutövare (ibid). Då respondenten arbetar som socialsekreterare inom myndighetsutövning är det möjligt att betrakta respondentens maktposition som hög. Det som skiljer kategori A från B är vilken grad av hjälp som klienten erbjuds av socialarbetaren. I kategori A erbjuds klienten en liten grad hjälp och visar sig i form av misslyckade omhändertaganden. Kategori B innebär att klienten erbjuds en hög grad hjälp, exempelvis lyckade omhändertaganden (ibid, ss. 73–74). I ovanstående citat talar respondenten om klientens oro inför ett eventuellt omhändertagande och att denne ska bli lurad av socialsekreteraren att skriva under ett papper för godkännande. Detta är möjligt att betrakta som att klienten betraktar relation till socialsekreteraren som en kategori A, alltså att socialsekreterarens maktposition är hög men att denne erbjuder en låg hjälpfunktion. Detta utifrån klientens misstro gentemot socialtjänstens insatser och rädslan för att få sitt barn omhändertaget. Socialsekreteraren å andra sidan kan betraktas föreställa deras relation enligt kategori B. Vår tolkning är att socialsekreteraren menar att denna i sitt arbete erbjuder en hög grad hjälp till klienten och har ingen tanke på att omhänderta barn på ogrundade anledningar, utan att denne arbetar utifrån transparens. En reflektion är att samhällets negativa synsätt på socialtjänsten, d.v.s. att socialtjänstens insatser främst skadar klienter, leder till att maktpositionerna mellan klient och socialsekreterare blir oroväckande eller svåra att hantera för klienten. Detta kan vara en förklaring till att klienter upplever oro i sin kontakt med socialtjänsten.

Flera av socialsekreterarna uppger att misstron gentemot socialtjänsten bidrar till svårigheter att bygga en allians med klienter. I följande citat förklarar en socialsekreterare hur alliansbyggandet påverkar arbetet och relationen till klienten:

[...] inledningsvis när man ska börja bygga upp någon typ av allians eller relation med föräldrar eller barnen för den delen, har man en ganska så brant uppförsbacke tidigt vilket i sig påverkar arbetsmiljön då det krävs mer av oss socialsekreterare för att göra ordentliga utredningar [...]

- Respondent 4

Respondent 4 uppger att hen upplever att det finns en uppförsbacke i alliansbyggandet och med förtroendet gentemot socialtjänsten från klienternas perspektiv. Vi tolkar citatet som att socialsekreterare tänka utanför sina arbetsuppgifter för att kunna bemöta klienten på rätt sätt. Vilket kan leda till längre utredningstider och mer krav på yrkesutövaren. I intervjuerna framkom det hos flera av respondenterna att klienter har fördomar om socialtjänsten.

Respondent 5 beskriver nedanför hur klienternas misstro påverkar socialsekreterarens arbete:

Om media skrämmar upp människor så att de kommer till socialtjänsten med taggarna utåt och förbereder sig på att slåss för sina barn... så gör det att risken för mig och mina kollegor att utsättas för hot och våld är större (...) att någon förälder plockar upp en stol och kastar iväg den inne i receptionerna, det är sånt som händer... att vi har en väktare som kommer och sitter i våra receptioner lite då det är sånt som händer.

- Respondent 5

Respondent 5 berättar om att massmediernas porträttering av socialtjänsten skrämmar människor som har kontakt med dom, och att klienterna är negativt inställda till socialtjänstens insatser. Om samhället är negativt inställda mot det sociala arbetet och är förvirrande över vad det sociala arbetets uppdrag faktiskt innebär, så försvåras arbetet för socialarbetarna (Winston-Le Croy & Stinson, 2004, s.174). Respondent 5 uppger att det inte är ovanligt att vårdnadshavare kommer med taggarna utåt till socialtjänsten och att socialsekreteraren kan möta utåtagerandebeteende hos klienterna. Vi tolkar citatet att medierna har en så pass stor makt att de kan påverka klienternas tankar och åsikter till den grad att de är övertygade att de ska bli behandlade på ett felaktigt sätt. Vidare tolkar vi att detta i sin tur påverkar socialsekreterarnas arbete att de måste motbevisa mediernas

porträttering och visa för klienterna att de inte behöver förbereda sig på att slåss för att behålla sina barn. Alla respondenter var eniga i att deras arbete har försvårats på grund av medias porträttering av socialtjänsten och att känslan om misstro gentemot dem finns hos många klienter. I Winston-Le Croy och Stinsons (2004, s. 174) resultat framkommer det att socialarbetare har som uppgift att nå ut till människor som är i behov av stöd, men att det försvåras genom samhällets diskussioner om det sociala arbetet (ibid). Vi anser att det stämmer överens med Respondent 5 reflektioner om att den misstro klienterna har påverkar hens arbete.

7. Slutdiskussion

I studien framkommer det att socialsekreterarna som arbetar med barn- och unga anser sig vara i större fokus för kritisk granskning i media än andra enheter inom socialtjänsten. Vilket ligger i linje med tidigare forskning (se bl.a. Lundström och Andersson, 2004).

Frånvaron av socialsekreterares perspektiv i media baserar socialsekreterarna på att de inte har möjlighet att dementera medias rapporteringar om socialtjänsten på grund av sekretesskäl inom verksamheten. Socialsekreterarnas syn på sekretessens påverkan kan utifrån ett maktperspektiv betraktas ur två olika perspektiv.

Sekretessen kan dels betraktas som en skyddande funktion för socialsekreteraren genom att dennes agerande skyddas av verksamhetens policys. Sekretessen ger då socialsekreterarna möjlighet att luta sig tillbaka på sekretesslagarna och slippa stå till svars för kritik. Socialsekreterarna kan i och med detta anses ha en viss typ av makt då de inte behöver uttala sig om medias rapportering. Dock påvisar studiens resultat att socialsekreterarna beskrev sekretessen som besvärlig. Detta då sekretesslagarna begränsar socialsekreterare från att återge sitt perspektiv på ett fall eller situation. Socialsekreteraren kan mot denna bakgrund anse sakna makt att uttala sig inom området, något som kan betraktas som en form av maktlöshet.

Studiens respondenter reflekterade över hur sekretessen kan vara en anledning till att medias porträttering av socialtjänsten ser ut som de beskriver. Den negativa vinklingen gentemot socialtjänsten kan ses bero på sekretessen. Genom att det inte går att uttala sig eller dementera rykten, så har medierna tillgång till begränsad information om specifika ärenden och kan skriva utifrån ensidiga perspektiv.

Sekretesslagarna har även betraktas som en skyddande funktion gentemot klienterna på det sätt att det upprätthåller klienters integritet. Att värna om klienters integritet kan vara extra viktigt att förhålla sig till i en myndighet som besitter mycket makt och som arbetar med minderåriga. Utan sekretessregler skulle klienters utsatta situation kunna förvärras eftersom myndigheten ges då möjligheter att sprida personlig information. Detta skulle även kunna medföra att allmänheten inte vågar söka stöd om insatser eller råd om deras familjesituationer,

eftersom det föreligger en risk att allmänheten får tillgång till information gällande deras privata livssituation. I sin tur skulle en svag eller avsaknad av sekretess kunna leda till att klienter är oärliga mot socialsekreterarna om sina aktuella stödbehov. Detta för att inte riskera att få personlig information offentligt läckt.

Socialsekreterarna lyfter i studien att massmedia främst genomför negativa granskningar och vinklingar på socialtjänsten, och mer sällan positiva eller neutrala rapporteringar. Den tidigare forskningen visar att medias porträttering av socialtjänsten har haft en negativ vinkling under flera år, och som något som har spätt på allmänhetens negativa syn på socialt arbete. En potentiell risk med en fortsatt negativ porträttering är om den negativa porträtteringens fortsätter så kan det medföra att socialtjänsten får ett försämrat rykte bland allmänheten. I förlängningen skulle detta även kunna påverka nyrekrytering till att färre socialarbetare vill söka sig till yrket och att socialsekreterare möter utmaningar i klientmöten på grund av tillitsproblem.

En påverkansfaktor som omnämns är konsekvenser i form av ett dåligt rykte, hot, våld och demonstrationer. Socialsekreterarna lyfter även desinformationskampanjen som startade våren 2022 som en påverkansfaktor. Den upplevda påverkan beskrivs vara i form av hot och demonstrationer utanför socialkontor kopplat till kampanjen. Resultatet visar att denna påverkan riktats mot de socialsekreterarna som uppgett att de är yrkesverksamma i utsatta stadsdelar. Resultatet i sig betraktar vi inte överraskande. Dock anser vi att ett överraskande fynd är att respondenterna talar om hot och våld som företeelser som man bör räkna med som yrkesverksam socialsekreterare. Detta anser vi är speciellt överraskande då respondenterna nämner händelser av hot och våld i form av bombhot, uppbrända bilar och skjutningar mot socialkontor. En respondent poängterar att ett saknat perspektiv från socialtjänstens och socialsekreterarens sida, mest troligen, var en bidragande faktor till att allmänheten och klienter agerar med starka reaktioner. Detta då allmänheten inte ges en fulländad bild av socialtjänstens arbete.

En diskussion samtliga socialsekreterare återkom till var bilden av att socialtjänsten genomför obefogade omhändertaganden. Socialsekreterarna menade på att klientarbetet försvåras då detta skapar tillitsproblem från klienter gentemot socialtjänsten och socialsekreterare, men även att alliansbyggande blev svårare mellan parterna. I klientmöten som handlade om behov av insats samt nybesök, så nämnde socialsekreterarna att vårdnadshavare ofta uttryckte en oro och rädsla över att socialtjänsten ska ta deras barn. Detta resultat har analyserats med begreppet makt. Resultatet visar att det finns en medvetenhet kring socialsekreterarnas maktposition och att det skapar en osäkerhet hos klienterna. Resultatet skildrade även att klienters osäkerhet grundade sig i språkbarriärer och att den enskilde inte kände till sina rättigheter. Detta kan sammankopplas med Skaus (2018) modell om maktrelationerna mellan klient och socialsekreterare. Vi tolkar att klienternas osäkerhet kan leda till att det kan bli lättare att bli påverkad av mediernas rapporteringar. Detta kan grunda sig i att massmedierna förmedlar mer lättillgänglig och lättförståelig information än vad socialtjänsten gör. Sammanfattningsvis framkommer det i resultatet att respondenterna ser att det finns en ökad oro och rädsla utifrån medias rapportering av LVU (SFS 1990:52), och att det i sin tur skapar konsekvenser i klientarbetet. Klienterna beskrivs ha en låg grad tillit och har taggarna utåt för att rädslan att deras barn ska bli omhändertagna.

Ett överraskande resultat var socialsekreterarnas reflektioner kring hur sociala medier påverkar socialt arbete, speciellt i relation till desinformationskampanjen 2022. Ett flertal av socialsekreterarna nämnde att socialtjänsten och enskilda socialsekreterare mottar kritik och granskning på sociala medier. I resultatet framkommer det att kampanjen ledde till en ökning av tillitsproblem, oro och rädsla gentemot socialtjänsten. Det framkom även att enskilda socialsekreterare hängs ut på sociala medier där kommentarsfälten uppfattas som kritiska och negativt inställda mot den enskilde yrkesutövaren. En respondent nämnde hur skrämmande klimatet på internet är och att online-forumen skapar ett hotfullt drev gentemot socialtjänsten och socialsekreterare. Vi tolkar detta resultat som att användningen av sociala medier har förenklats för klienter att uttrycka sitt missnöje, men även att hitta grupper och forum där man kan hitta människor med liknande åsikter. Det kan tolkas som att det blir mer personliga diskussioner på

sociala medier jämfört med artiklar publicerade av journalister. Vi anser att det finns en närhet och att man kan påverkas lättare av sociala medier, mycket på grund av att människor generellt sett använder internet både innan, under och efter arbetstid. Tidningar, radio och tv-sändningar kan kopplas bort för socialsekreteraren om denne har behov för det, men internetsidor såsom Facebook, Instagram eller TikTok kan upplevas så pass tillgängliga att dessa är svåra att koppla bort. Dels finns det ett klientperspektiv där sociala medier kan ses som plattformar för klienter att återta makt till sig själv. Dels kan det vara bra för klienten att hitta forum där denne kan uttrycka sitt missnöje och hitta gemenskap. Gemenskapen i de digitala forumen kan i sig leda till större gehör i media och chanser till förändringar i bedömningar eller generellt inom socialtjänsten. Å andra sidan kan detta innebära att socialsekreterarna besitter en makt över klienter och att klienternas röster oftast inte uppfångas, därav användningen av sociala medier.

I resultatet framkom det även att hot och demonstrationer mot socialtjänsten kan ses som ett sätt hos klienterna återta makt till sig själva. I förhållandet mellan socialsekreterare och klient är klienten den part som har minst makt. Sociala medier som nämnt ovan ger exempelvis en möjlighet för den enskilde att uttrycka sig och hitta gemenskap i sin frustration med andra människor. Vi anser att detta resultat var speciellt intressant eftersom det inte finns mycket forskning gällande sociala mediers påverkan på socialsekreterare och socialtjänsten.

Avslutningsvis visar resultatet i denna studie att medias porträttering av socialtjänsten i allra högsta grad påverka den dagliga verksamheten, klientarbetet och hur socialsekreterarna uppfattar sitt yrke. Medias rapportering kan uppfattas på olika sätt. Dels kan den uppfattas vara positiv genom att det är bra för samhället att granska myndigheter som besitter makt över allmänheten. Däremot visade vårt resultat att det upplevs finnas en negativ vinkling i medier om socialtjänsten och mot socialarbetare. Vidare visade resultatet på att yrkesutövare och socialtjänsten blir kritiserade och granskade. Detta upplevs påverka den enskilde yrkesutövarens känslor gentemot sin profession samt i mötet med klienten.

7.1 Förslag till framtida forskning

I denna studie har utgångspunkten varit att undersöka från socialsekreterarens perspektiv hur uppfattningen om medias porträttering ser ut och hur socialsekreterare påverkas av detta. I framtida forskning finner vi det intressant att undersöka hur enskilda socialsekreterare hanterar den upplevda påverkan av medias porträttering, detta genom att exempelvis undersöka socialsekreterares copingstrategier. Vidare har vår studie fokuserat på att undersöka hur all medias porträttering av socialtjänsten ser ut, utan att avgränsa till endast sociala medier eller massmedia som undersökningsområde. Vi finner det i framtida forskning intressant att fokusera på att undersöka hur bilden om socialtjänsten på olika sociala mediers plattformar påverkar allmänhetens syn på socialtjänsten. I framtiden anser vi det intresseväckande att ämnet blir undersökt från ett annat perspektiv än från socialsekreterarens. Ett ytterligare förslag till framtida forskning är därför att undersöka klienters och medborgares uppfattning om den bild som media förmedlar av socialtjänsten och socialsekreterare. Vidare finner vi det intressant att undersöka hur klienter och medborgare upplever att deras synsätt på socialtjänsten påverkas av medias porträttering och hur detta påverkar deras relation med och åsikt om socialtjänsten. Detta skulle kunna ge en ökad förståelse för hur klienters och allmänhetens bild av socialtjänsten ser ut och hur detta påverkar socialtjänstens arbete. Kunskap om detta kan vara värdefullt möjligen allra främst för socialtjänstens verksamhet och enskilda socialsekreterare i syfte att få en bredare förståelse för klientens och allmänhetens uppfattningar och åsiktsbildande. Slutligen har en betydande del av forskningen inom ämnet genomförts i andra länder än i Sverige. Detta gör det svårt att dels få en förståelse för situationen i Sverige, och dels innebär det svårigheter att kunna dra slutsatser om situationen i Sverige baserat på de befintliga studierna. Vi anser det därför viktigt att generellt sätt stärka forskningsområdet inom den svenska kontexten.

Referenslista

Litteratur

Andersson, G (2004). Pressens bild av barn missgärningar. I Blomberg, H & Kroll, C & Lundström, T & Swärd, H (red.). *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*. Lund: Studentlitteratur, ss. 29

Berglez, P & Olausson, U (red.) (2009). *Mediesamhället: centrala begrepp*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Berglez, P & Nohrstedt, S-A (2009) Makt. I Berglez, P & Olausson, U (red.). *Mediesamhället: centrala begrepp*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, ss. 20

Blomberg, H & Kroll, C & Lundström, T & Swärd, H (red.) (2004). *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*. Lund: Studentlitteratur

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje upplagan Stockholm: Liber

Giddens, A & Sutton, P-W. (2014). *Sociologi*. 5., rev. och uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur

Gustavsson, P & Hellgren, B. (1983). *Begreppet Makt - tolkningar och teorier om de anställdas möjlighet att påverka etableringsbeslut*. Stockholm: minab/gotab

Hadenius, S, Weibull, L& Wadbring, I (2011). *Massmedier: press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. 10., uppdaterade uppl. Stockholm: Ekerlid

Jacobsen, D-I (2012). *Förståelse, beskrivning och förklaring: introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. 2., uppdaterade och utök. uppl. Lund: Studentlitteratur

Kvale, S & Brinkmann, S(2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Tredje [reviderade] upplagan Lund: Studentlitteratur

Lundström, T (2004). Mellan vardag och dramatik - Pressens bevakning av socialt arbete med utsatta barn och unga. I Blomberg, H & Kroll, C & Lundström, T & Swärd, H (red.). *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*. Lund: Studentlitteratur, ss. 249–250)

Lundälv, J & Moberg, U-C (2006). *Mediehandbok för socialarbetare*. Gävle: Meyer

McCombs, Maxwell (2006). *Makten över dagordningen om medierna, politiken och opinionsbildningen*. Finland, Borgå: WS Bookwell

Skau, G-M (2018). *Mellan makt och hjälp*. Stockholm: Liber AB.

Strömbäck, J (2000). *Makt och medier - en bok om samspelet mellan medborgarna, medierna och de politiska makthavarna*. Lund: Studentlitteratur

Webbkällor

Ayre, P. (2001). 'Child protection and the media: Lessons from the last decades', *British Journal of Social Work*, vol. 31, 887-901.

Blomberg, H. (2019) "*We're not magicians!*" *On the use of rhetorical resources in Swedish news media narratives portraying the social services and social workers*. *Qualitative Social Work*. vol. 18(2), 229-246.

Bolad, N (2022). "Samirs rädsla – skickade barnen utomlands efter kampanj mot socialtjänsten". Sveriges Radio.

<https://sverigesradio.se/artikel/samirs-radsla-skickade-barnen-utomlands-efter-kampanj-mot-socialtjansten> [2022-10-20]

Brevinge, N. (2016). Socialsekreterare hängs ut som pedofiler och barnkidnappare på nätet. Dagens arena, 28 april. <https://www.dagensarena.se/innehall/socialsekreterare-hangs-ut-som-pedofiler-och-barnkidnappare-pa-natet/>

Brunnberg, E (2001). *Media och socialt arbete - En explorativ studie av medierapporteringen som påverkansfaktor inom socialtjänsten i Sverige och England*. NORDICOM-information, 2001, Vol.23 (2), p.31-43

Cooper, L. D (2005). *Implications of media scrutiny for child protection agency*. Journal of Sociology and Social Welfare, vol. 32(3), 107–122.

Odelfors, H (2022) *Därför omhändertas fler barn med utländsk bakgrund*. SVD <https://www.svd.se/a/JxweXm/darfor-omhandertas-fler-barn-med-utlandsk-bakgrund> [2022-10-20]

Annebäck, K (2022) *"Föräldrarna och barnen upplever att de kidnappas"*. Dagens ETC. <https://www.etc.se/inrikes/foeraeldrarna-och-barnen-upplever-att-de-kidnappas>. [2022-10-20]

Locke, S (2009). *Conspiracy Culture, Blame Culture, and Rationalisation*. The Sociological Review, vol. 57(4), 567–585. DOI: <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/j.1467-954X.2009.01862.x>

Munro, E (2010). *Learning to Reduce Risk in Child Protection*. The British Journal of Social Work, vol. 40(4), 1135–1151

Regeringskansliet (2022). *Desinformationskampanj mot svenska myndigheter om socialtjänsten*. <https://www.regeringen.se/artiklar/2022/02/desinformationskampanj-mot-svenska-myndigheter-om-socialtjansten/> [2022-10-20]

Reid, W.J., & Misener, E. (2001). *Social work in the press: A cross-national study*. International Journal of Social Welfare, vol. 10, 194-201.

Socialstyrelsen (2019). *Barn och unga i socialtjänsten*.

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/barn-och-unga-i-socialtjansten/> [2022-10-20]

Socionomkarriär (2022). *Desinformation skadar socialtjänsten*.

<https://socionomkarriar.se/2022/02/22/desinformation-skadar-socialtjansten/> [2022-10-02]

SVD (2022). *Fallet Lilla Hjärtat*. <https://www.svd.se/story/fallet-lilla-hjartat> [2022-10-08]

Sveriges Radio (2021). *Barn till invandrare tvångsomhändertas oftare av socialtjänsten*.

<https://sverigesradio.se/artikel/barn-till-invandrare-tvangsomhandertas-oftare-av-socialtjansten> [2022-10-20]

Sveriges Radio (2022). *Socialtjänsten hämtade Nils från skolan- farföräldrarna fick inte säga hej då*.

<https://sverigesradio.se/artikel/socialtjansten-hamtade-nils-i-skolan-farforaldrarna-fick-inte-saga-hej-da> [2022-10-20]

SVT (2022). *IVO granskar socialtjänsten i Trosa efter spädbarnsdöd*.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/sormland/ivo-granskar-socialtjansten-i-trosa-efter-spadbarns-dod> [2022-10-02]

SVT (2022). *Skyddsbedömning av barn i Piteå dröjde - nu görs anmälan*.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrboten/skyddsbedomning-av-ett-barn-tog-for-lang-tid-socialtjansten-i-pitea-gor-en-anmalan> [2022-10-02]

Thomlison, B & Blome, W (2012). *Hold the Presses: A Commentary on the Effects of Media Coverage of Fatalities on the Child Welfare System*. *Journal of Public Child Welfare*, vol. 6 (3), 243-254, DOI: 10.1080/15548732.2012.683327

Tower, K. (2000). *In our own image: Shaping attitudes about social work through television production*. Journal of Social Work Education, vol. 36, 575–586.

TT. (2022). *Socialsekreterare hängs ut i sociala medier*. Aftonbladet, 7 april.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/9KAVxW/socialsekreterare-hangs-ut-i-sociala-medier> [2022-10-20]

Winston- Le Croy, C & Stinson, E (2004). *The Public's Perception of Social Work: Is It What We Think It Is?*. Journal of Social Work, vol. 49, 164-174

Zugazaga, C. B., Surette, R. B., Mendez, M., & Otto, C. W. (2006). *Social worker perceptions of the portrayal of the profession in the news and entertainment media: An exploratory study*. Journal of Social Work Education, vol. 42(3), 621-636. doi: 10.5175/JSWE.2006.200500502

Lagrum

SFS 1990:52. Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga. Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 2001:453. Socialtjänstlagen. Stockholm: Socialdepartementet.

SFS 2009:400 Offentlighets- och sekretesslag. Stockholm: Justitiedepartementet.

Bilagor

Bilaga 1. Informationsbrev

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Förfrågan om deltagande i studie för kandidatuppsats

Hej,

Vi är två socionomstudenter från termin 6 som studerar vid Göteborgs universitet. Under denna termin kommer vi skriva en kandidatuppsats med syftet att undersöka hur socialsekreterare upplever att sin yrkesutövning påverkas av medias porträttering av socialtjänsten. Vi vänder oss till yrkesverksamma socialsekreterare som arbetar med målgruppen barn- och unga.

Vår förhoppning är att du vill ställa upp på en intervju för att dela med dig av dina tankar och åsikter om ämnet. Intervjuns genomförande anpassas till den miljö som du föredrar. Intervjufrågorna kommer beröra medierapportering och klientarbete.

Intervjuns deltagande är frivillig och kommer att anonymiseras. Ni som medverkar i intervjun kan välja att inte svara på de frågor ni inte vill. Det material som samlas in kommer behandlas genom vetenskapsrådets forskningsetiska riktlinjer. Det vill säga att det bara är vi, Rebecca och Amanda, som kommer ha tillgång till materialet och att det kommer hanteras med konfidentialitet. Som

respondent i vår studie samtycker du till att intervjun blir röstinspelad och till transkribering av materialet. När studien är genomförd kommer det inspelade materialet att kasseras. Intervjun beräknas ta 30 minuter, men kan ta både kortare och längre tid, men max 60 minuter.

Är ni intresserade av att delta i vår studie skickat ni ett mail till Amanda eller Rebecca, där du uppger din önskade tid och plats för intervjun. Om det finns frågor om studien går det bra att kontakta oss på mail eller telefon. Hoppas ni är intresserade!

Med vänliga hälsningar,

Rebecca Damgaard

Amanda Gustafsson

Uppsatshandledare:

Marcus Herz

Bilaga 2. Intervjuguide till socialsekreterare

Bakgrundsfrågor

- Vilken målgrupp arbetar du med och på vilken enhet?
- Hur länge har du arbetet inom socialtjänsten på din nuvarande tjänst?
- Vilken kommun arbetar du i?
- Berätta kortfattat om dina arbetsuppgifter.

Uppfattning

- Hur upplever du att socialtjänsten porträtteras i media?
- Varför tror du medias porträttering ser ut på det sättet?
- Stämmer medias porträttering överens med din uppfattning om Socialtjänsten?
- Hur upplever du att den framställningen media porträtterar socialtjänsten påverkar allmänhetens syn på organisationen?

Påverkan på arbetsmiljö

- Anser du att arbetsmiljön på din arbetsplats påverkas av medierapporteringen om socialtjänsten?
 - På vilket sätt?
 - Finns det fördelar/nackdelar?
- Förhåller ni er till riktlinjer eller har förhållningssätt för kontakt med massmedia?
 - På vilket sätt?
- Upplever du att mediernas rapportering är något som diskuteras på din verksamheten/enheten?
 - Isåfall hur ser dialogen ut?
 - Om inte, varför tror du att det är så?
- Har du upplevt trakasserier/hot/våld i din yrkesroll eller på din arbetsplats på grund av medias rapportering om den organisationen som du arbetar inom?

Påverkan på klientarbetet

- Upplever du att den framställningen media porträtterar socialtjänsten påverkar klientens syn på organisationen?
 - På vilket sätt?
 - Finns det fördelar/nackdelar?
- Anser du att klientarbetet/klientmöten på din arbetsplats påverkas av medias porträttering om socialtjänsten?
 - På vilket sätt?
- Händer det att klienter uttrycker någon åsikt eller fundering gällande medias rapportering?
 - Hur ser dessa åsikter funderingar ut?
 - Kan du ge ett exempel?

Påverkan på arbetsuppgifter

- Upplever du att dina arbetsuppgifter påverkas av medias rapportering?
 - Isåfall hur?

Påverkan på organisation

- Upplever att organisationen påverkas av medias rapportering och isåfall hur?
- För och nackdelar?

Mediers påverkan hos socialsekreterarens privatliv

- Upplever du att medias framställning om socialtjänsten påverkar ditt privatliv?
 - På vilket sätt?
 - Finns det fördelar/nackdelar?
- Har du upplevt trakasserier/hot/våld ditt privatliv på grund av medias rapportering om den organisationen som du arbetar inom?

Mediers påverkan hos socialsekreterarens emotioner

- Hur reagerar du i din roll som yrkesutövare när media rapporterar:
 - Om skandaler inom Socialtjänsten?
 - När Socialtjänsten får beröm eller hyllas i media?

Övrigt

- Har du något att tillägga inom ämnet som du inte blivit frågad gällande?